

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA, Președinte la Curtea de Apel București

COMITETUL:

D. NEGULESCU, Profesor la Facultatea de drept din București
 G. PLASTARA, Prof. la Facultatea de Drept din București
 GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel din București
 V. ANGHELOVICI, Dr. în Drept din Paris
 ALEX. CERBAN, Dr. în Drept din Paris
 ALFRED JUVARA, Dr. în Drept din Paris
 Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Șeful Statisticii Judiciare

ABONAMENTUL
 Pe an, în România . . . . . 100 lei
 6 luni . . . . . 50 »
 3 luni . . . . . 25 »

APA E ODATA PE SAPTAMANA
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEI, 5
 Lângă Palatul Justiției
 — TELEFON 13/29 —

SUMAR

— **Imprumutul Consolidărei Naționale:**
 — **Solemnitatea de la Palatul Justiției**, pentru comemorarea avocaților și magistraților morți pentru Patrie;
 — **Discursurile făcute cu această ocazie de:** I. P. S. S. Mitropolitul Primat Miron Cristea, Avocatul D. Bălăceanu, Victor Râmnicăneanu, Prim-președinte al Inaltei Curți de Casație, Dem. I. Dobrescu, Decanul Baroului de Ilfov, N. C. Schina, Președinte la Curtea de apel București și Director al Revistei *Curierul Judiciar*, Virgil Anghelovici, judecător Trib. Ilfov, Avocatul N. T. Popescu, căpitan în rezervă, Avocatul Emil Ioachimovici și d-l Ministru de Justiție Matei Cantacuzino.
 — **Femecea-Avocat:** Concluziunile D-lui Decan Dem. I. Dobrescu, la Curtea de apel București, pentru menținerea înscrisurii în Barou a D-nei Ella Negruți, decizia Curței de apel București s. III, care a menținut înscrisura, însoțită de Nota d-lui Ion Reiu și deciziunea Curței de apel Iași s. II în afacerea D-rei *Laurenția Ionescu*.

A.; Dimopol C.; Drăgescu B.; Ercule I.; Filitti C.; Florescu N.; Georgescu D.; Georgescu V.; Ionomu G.; Irie I.; Ioachimovici V.; Ion Șt.; Ionescu T.; Lugoșanu N.; Mareș Sc.; Mihulescu M.; Nicolescu G.; Olaru I.; Paulian G.; Polichroniade C.; Popescu C.; Popovici E.; Rădulescu C.; Rădulescu N.; Solomon V.; Șomănescu N.; Stăniulescu N.; Stănescu I.; Sturdza A.; Têlêmaque C.; Teodorescu A.; Văcăreanu E.; Viscreanu I.; Vișoiu-Cornățeanu I.

Tributul însemnat de sânge cu care magistratura și baroul a contribuit la victoria războiului pentru întregirea neamului, a dat o nouă strălucire nobleței acestor cariere.

Mereu împreună în căutarea laborioasă a dreptății, magistrații și avocații s-au întâlnit din nou pe câmpul de luptă în acelaș avânt de suprem sacrificiu și acum prin meritul inițiativei, numele lor odihnesc în comun pe albul imaculat al marmorei, ca o adâncă semnificare a unirii ce trebuie să domnească între aceiași slujitori ai legii.

Momentele unice de profundă emoție și înăltare sufletească pe cari cei ce am asistat la această solemnitate le-am trăit, ne-au lăsat în acelaș timp speranța că sămânța fraternității dintre magistratură și barou își va da roadele sale bogate în lupta pentru realizarea independenței justiției.

Au fost de față la această solemnitate d-l Ministru de Justiție Matei Cantacuzino, magistrații Inaltei Curți de Casație, ai Curței de Apel și ai Tribunalului Ilfov, și membrii baroului precum și o numeroasă asistență.

Ceremonia a început printr'un parastas oficiat în Biserica Domnița Bălașa de către I. P. S. S. Mitropolitul Primat al României Miron Cristea, asistat de un însemnat număr de clerici. La ora 11^{1/2} întreaga asistență formând cortegiul a pornit dela Biserica Domnița Bălașa în cântecele corului condus de maestrul, avocatul Drumea, la Palatul de Justiție, unde după rugăciunile făcute pentru sfințirea plăcii de marmoră, avocatul N. Popescu, căpitan de rezervă, purtând pe piept medaliile: *Mihai Viteazul* și *Legiunea de onoare*, a pus deasupra plăcii, în mijlocul emoțiunii generale, coroana de lauri din partea baroului, purtând pe panglică următoarea inscripție: *Baroul de Ilfov — Avocaților și Magistraților morți pentru Patrie*.

Imprumutul Consolidărei Naționale

Ne adresăm cu toată stăruința și în special juristilor să îndemne pe toți a-și face datoria față de Patrie, subscriind la imprumutul consolidărei României-Mari.

Toți să se gândească că pe lângă avantajul de a face un plasament avantajos, ei vor ajuta și la reconstituirea gospodăriei naționale.

Subscriitorul la imprumut este scutit de impozitul asupra câștigurilor de război; titlurile acestui imprumut sunt scutite de orice impozite prezente sau viitoare.

Subscrieți cât mai mult și cât mai repede dacă vreți ca țara să fie scutită de un imprumut forțat.

CURIERUL JUDICIAR

Solemnitatea dela Palatul Justiției

pentru Comemorarea avocaților și magistraților morți pentru Patrie

Duminică 2 Mai la orele 11^{1/2} dimineata a avut loc în Palatul de Justiție solemnitatea dezvelirii plăcii de marmoră destinată să imortalizeze pe cei 41 avocați și magistrați din Județul Ilfov, morți pentru țară:

Alexandrescu D. Andreescu I.; Angelescu G.; Antonescu G.; Bădulescu C.; Bălăcescu A.; Băluță P.; Botea

In urmă s'au ținut următoarele discursuri :

Discursul I. P. S. Mitropolit Primat al României Miron Cristea :

Iubiți Ascultători !

Suntem în Palatul Justiției, în care eu pentru prima dată am prilejul binevenit de a intra.

Astfel urmând sfatului, dat de Isus celor 70 de Ucenici ai săi prin cuvintele „Și în orice casă veți intra mai întâi ziceți : Pace casei acesteia” (Luca X. 5-6) — constat, că în această casă domnește deja și trebuie să domnească duhul păcii și al dreptății. Acest Palat de Justiție este doar un templu la altarele căruia se slujește pacea și dreptatea, căci slujitorii lui, de o parte : Magistrații zilnic propovăduiesc în el în zeci și sute de cazuri învățăturile păcii și dau sfaturi de împăcuire ; iar de altă parte procurorii și avocații în discursuri, — cari nu sunt numai rezul'tul unei munci încordate de multe zile și nopți nedormite, ci adeseaori a unui studiu de ani îndelungați, — stăruie dela tribunele lor pentru eruirea dreptății și aplicarea ei față de cei ce o caută.

Deci prezența sărbătorească de astăzi a bisericii în acest templu însemnează învierea, înnoirea și întărirea acestui duh de pace și dreptate, care trebuie să stăpânească în atmosfera lui.

În scopul acestei înnoiri nu se putea alege un moment mai nimerit, decât prilejul sfîmțirii acestei plăci comemorative. Ea cuprinde numele nouă scumpe ale acelor slujitori ai acestui templu — magistrați și avocați — cari nu numai cu cuvîntul, cu stăruința și cu activitatea lor de aici, au stat în slujba dreptății, ci au știut să aducă și cu fapta suprema jertfă, să-și sacrifice însăși viața lor pentru a dobîndi și prin mucenicia lor dreptatea cea mare a neamului românesc, dreptate izvorâtă din dreptul divin și natural, care este dreptatea unității noastre naționale.

Deci nimic mai mult decât tocmai această placă, pecetluiește sfințenia muncii din acest palat, căci privirea ei și reamintirea frumoasei mucenicii a celor eternizați în slovele ei, are să fie deoparte pentru toți prilejul binevenit de a se închina cu evlavie memoriei lor și de a o cinsti, iară de altă parte un îndemn puternic pentru cei ce slujesc în acest templu, ca să fie pururea la înălțimea nobilei lor misiuni, atât întru rezolvirea justă și echitabilă a cazurilor, ce obvin, cât și întru întărirea temelilor neamului și ale țării, știut fiind, că „justiția regnorum fundamentum”, precum și scriptura zice prin graiul înțeleptului Solomon, că „dreptatea ridică și înalță neamurile”, (Pilde XIV, 34).

Călăuzit de aceste sentimente, doresc ca munca dreaptă de aci și din toate așezămintele și instituțiile neamului nostru să contribuie la întărirea și consolidarea pe veci a iubitei noastre patrii, pentru mărirea căreia cei cu numele săpat în această marmură au jertfit totul, însăși scumpa lor viață.

Deaceia binecuvîntez memoria lor zicînd : „În veci să le rămîie pomenirea”, — iară colegii lor de azi și din viitor devie-le vrednici ucenici, acum și pururea și în vecii vecilor Amin.

* * *

Discursul ținut de d-l avocat D. Bălăceanu, membru în Consiliul de Disciplină al Baroului și membru în comitetul de organizare :

Înalt Prea Sfinte,

Doamnelor și Domnilor !

Templul dreptății se bucură astăzi de cinstea rară de a putea adăposti comemorarea aceloră dintre slujitorii săi, a căror amintire neamul întreg o va păstra cu eternă și pioasă recunoștință.

Războiul pentru unitatea națională cu care se încheie cel mai frumos capitol din vișoroasa istorie a luptelor pentru existența acestui neam, numără, printre cei care l'au știut duce spre biruință, 41 avocați și magistrați, ofițeri și soldați cari cu aceași abnegațiune cu care împărțeau aci dreptatea sau vorbeau în numele ei, au știut și să moară pe câmpiile de bătăe.

S'ar fi cuvenit, de sigur, ca amintirea lor să fie proslăvită printr'un monument uriaș, așa cum se cade aceloră cari, cu simplitatea gestului lor tăcut, s'au topit în nemurire, ca să salte peste veacuri evoluțiunea unui neam ; isprava pentru care s'ar fi istovit generații întregi de reprezentanți ai genului românesc.

Războiul, dacă servește o cauză dreaptă, are marea însușire de a simplifica procedura pentru împărțirea dreptății celei mari a neamurilor. Cei ce se sacrifică pentru acest act de dreptate, care nu se capătă decât cu sânge, merită toate cinstirile urmașilor.

S'ar fi cuvenit fericirilor noștri camarazi, un bloc uriaș de granit însuflețit de un mare artist. Dar ceea ce este generos în sufletul omenesc se manifestă cu greu în colectivitate. Asprimea luptei de toate zilele, greutățile vieții eurenice, nepăsarea și egoismul care înăbușe tot ce este nobil și ideal, au răpit corpului constituit al avocaților, prilejul de a lua el însuși inițiativa unui asemenea act. Doi modești colegi au smuls, prin produsul muncii lor, generozitatea publică și au înfipt, aci, în zidul acestui palat, cu mari greutăți, o pagină de marmură ruptă din cartea de onoare a neamului românesc.

Categoria de intelectuali pe care o formează avocații și magistrații a dat un considerabil procent de luptători.

Mulți din cei rămași în viață poartă pe trupul lor mutilat pecetia gloriei sau pe pieptul lor răsplata cinstită a eroismului.

S'ar fi cuvenit ca seninătatea dumnezească a acestor clipe și conștiința unora să nu fie tulburată de amintiri de care stau mahniti și astăzi perefii acestui așezământ pus în serviciul legii românești.

Sacrificiul celor înscrși pe această marmoră ar fi meritat ca în clipele când ei se sbăteau în țărână bucuroși că mor pentru neam și pentru lege, aci, în casa lor, mândria românească să rămână întreagă și neatinată. De ar fi știut ei cum au frânt unii dintre noi, în acest palat, sentimentul de demnitate al rasei, umilind justiția românească la picioarele unui dușman neertător, ce scrâșnete de dinți și ce clocot de blesteme le-ar fi întunecat viziunea grandioasă a celor din urmă clipe suflatești.

Pe această marmoră sfințită stau săpate, într-o frățească îmbrățișare, numele magistraților și avocaților apostoli ai profesiei lor și crainicii nemuritori ai pământurilor românești eliberate.

Fie ca amintirea sacrificiului comun al acestor servitori ai dreptății să le improspăteze zilnic, privind aceste inscripții, datorita de a se solidariza în jurul idealului comun al dreptății și de a se sprijini reciproc.

Dela noi un semn și o lacrimă pe mormintele colegilor iubiți: dela posteritate floarea eternă a recunoștinței.

În grija Ministrului de justiție predăm acest semn și fie ca el să recheme la datorie, la toată datoria, generațiile viitoare.

Avem credința că odată cu el s'a ținut în zidul acestui palat o sentinela credincioasă a conștiinței românești.

Fie-le memoria eternă celor dispăruți în cea mai mare glorie, care la răstimpuri de veacuri, se oferă să nemurească pe aleșii neamurilor.

* * *

Discursul d-lui Victor Râmniceanu Prim-Președinte al Inaltei Curți de Casație :

Inalt prea sfințite Părinte,
Domnule Ministru,
Domnilor !

Printre bravii ostași cari sub Înțeleapta conducere a M. S. Regelui ne-au dat victoria, printre aceia cari au făcut supremul sacrificiu pentru unirea tuturor celor ce vorbim aceeași limbă și avem aceeași credință, pentru realizarea sfintei dorințe a tuturor românilor ca să formăm un stat mare, puternic și cel mai frumos între toate, tare înăuntru și respectat în afară, au fost mulți tineri și valoroși magistrați și avocați cari cu o egală abnegațiune, cu o iubire nemărginită de țară, cu un devotament admirabil, au intrat în luptă cu hotărîrea neclintită că este dulce și frumos a muri pentru patrie.

Suferințele, gemetele și persecuțiunile ce îndurau frații noștri de peste munți au ajuns până

la noi și au făcut să vibreze puternic în inimile noastre sentimentul iubirii de neam. A vorbi, scri ori a simți românește, eră o crimă de înalt trădare. Sgomotul porților grele ale temnițelor ungurești cari se închideau în urma martirilor, trimiși acolo cu conștiința senină de justiția lor, a fost purtat de undele râurilor, a trecut peste crestele munților și a pătruns până în adâncul sufletelor noastre ! Câți buni români, patrioți distinși, scriitori eminenti, oameni cinstiți, bravi și muncitori n'au plătit cu sacrificiul vieții lor, cu ruina averei ori cu greaua închisoare, singura crimă că și-au iubit neamul și legea ! Viața lor a fost o erudă și amară suferință care a lăsat o impresiune adâncă până și în poezia lor :

«La noi sunt cântece și flori,
«Și lacrimi multe, multe,
«La noi de jale povestesc
«A codrilor desigur
«Și jale duce Mureșul
«Și duc tustrele Crișuri !

«Avem un vis neîmplinit
«Copil al suferinței
«De jalea lui ne-a reposat
«Și moșii și părinții !
«Din vremi bătrâne, de demult
«Gemând de grele patimi :
«Deșertăciunea unui vis,
«Noi o stropim cu lacrimi...

Aceste lacrimi și această jale pe care poetul le exprimă atât de duios, nu au putut fi înăbușite nici de jandarmul ungar, nici de înălțimea munților ori de asprimea legilor, ele au ajuns până la noi, au revoltat toate conștiințele, au oțelit brațul ostașilor noștri, au ridicat la înălțimi necunoscute curagiul lor, și în minutul când marele și gloriosul nostru Rege a ridicat steagul liberărei, și a chemat voinicii la lupta sfântă pentru neam și pentru lege, ei într'un suflet au alergat nevoind să știe ce este pericolul și cu un dispreț suveran de moarte, cu o vitejie fără seamăn, care a uimit lumea întreagă, cu prețul vieții lor au împlinit visul, visul de aur, făcând să înceteze :

«Durerea unui neam ce-asteaptă
«De mult, o dreaptă sărbătoare !

Cu toții adunați aci, în această clipă, solemnă, ridicând sus inimile, aducem călduroasele noastre omagii de adânc respect, de recunoștință și de nemărginită admirațiune acestor eroi cari prin virtuțile lor au eucerit această eternitate omenască pe care o numim glorie !

Dea Dumnezeu ca privirea acestei marmore și a inscripțiunilor ce poartă să deștepte și să aprindă nobile pasiuni în fundul sufletelor tinerelor generațiuni.

Dea Dumnezeu ca ostaşul, slujitorul statului, cetăţeanul, în faţa ei să simtă sfinte inspiraţiuni, curagiul în război, conştiinţa datoriei, emulaţiunea binelui, iubirea gloriei, devotamentul pentru patrie! Să înveţe asemenea că treacă pe un pământ unde recunoştinţa nu lipseşte niciodată pentru serviciile aduse, nici lauri pentru cei virtuosi!

Iniţiativa pentru comemorarea şi immortalizarea acestor eroi, înscriindu-se numele lor pe marmora ce stă în faţa noastră, iniţiativă care onorează pe cei care a luat-o, este frumoasă şi înălţătoare, ea dovedeşte că vremurile de astăzi nu sunt consacrate numai cultului intereselor materiale, ci din contră că nobilele instincte şi sentimentele înalte, cari fac demnitatea omului şi mărirea naţiunilor, sunt încă vii şi puternice,—dovedeşte că cultul frumosului nu este şters, că pasiunea gloriei nu s'a stins şi că iubirea sfântă a patriei, această sorginte a sublimelor devotamente îşi exercită cu putere imperiul său!

* * *

Discursul rostit de d-l Dem. I. Dobrescu, Decanul Baroului de Ilfov.

Onorată Adunare,

Orice comemorare este şi o înălţare şi marmora pe care o întindem astăzi în amintirea oamenilor de drept morţi pentru dreptate, este titlul de noblesă al profesiunilor noastre, pentru că numai ţările viteze comemorează pe vitejii lor, numai profesiunile eroice preamăresc pe eroii lor. Lumea noastră şi-a dat seama că fără de eroi omenirea n'ar fi eşit din hordă; că popoarele fără eroi au fost condamnate la moarte şi profesiunile fără eroi au rămas necinstite şi umilate. Dreptatea Istoriei este victoria eroismului şi toate popoarele şi toţi muritorii astăzi în viaţă, suntem strănepoţi de semizei, pentru că n'ar putea câştiga dreptul la viaţă şi la urmaşi, decât numai eroii şi numai popoarele care şi-au topit sufletul lor în sufletele eroilor lor. După cum în restul naturei, viaţa se naşte din moarte, Omenirea trăieşte viaţa eroilor săi, pentru că nu eroii mor pentru popoare, ci sufletul popoarelor moare în sufletul eroilor, care prin sacrificiul lor câştigă viaţa eternă: numai cine seamănă viaţă, culege nemurire; doar cine a iubit nu moare; numai sufletele bogate pot să fie darnice. Eroii noştri schimbă legile Universului şi impun naturei legile omului pentru că atunci când toată natura tremură în faţa morţii grozave, numai eroul singur înfruntă împărăţia morţii şi şi ucide moartea cu dispreţul lui de moarte; pe când toate vieţuitoarele ştiu să trăiască, numai eroul singur ştie să şi moară; pe când toată natura luptă pentru viaţă, numai eroul luptă şi contra vieţii, pentru o moarte frumoasă; pe când natura trăieşte tremurând în faţa neantului, numai eroul se ridică să moară ca un vultur în înaltul cerului, pentru că să intereseze Universul întreg la spectacolul înălţător al morţii sale sublime. Moartea eroului este sfidarea naturei.

Dacă popoarele cotropitoare nu se pot lăuda cu toţi eroii lor, rasele mântuitoare se poate ridica cu ei toţi în panteonul Omenirii. Şi România se poate mândri cu toţi eroii ei, pentru că totdeauna, ea n'a luptat decât pentru

dreptate şi nu pentru prima oară în istoria ei, ea s'a gândit la „triumful morţii“.

«Căci România-i din vechime
«Triumful al morţilor sublime»

Când omenirea va ridica Panteonul popoarelor mântuitoare, România va fi pusă la dreapta Justiţiei universale, pentru care ea şi-a vărsat sângele eroilor săi, şi atunci omenirea va spune ţărei noastre:

«Tu, vecinic poţi să te mândreşti
«Cu «Marna» dela Mărăşeşti»

În această mândrie a ţărei româneşti, profesiunile noastre vor avea şi ele partea lor de mândrie, pentru că ele vor fi înobilate de eroii noştri, atunci când generaţiunile viitoare vor înobila de o potrivă pe toţi luptătorii acestui război grandios, de oarece:

«În acest război al lumii întregi
«N'au fost soldaţi şi n'au fost regi:
«Toţi luptătorii-au fost egali
«Şi toţi sunt astăzi mareaşali;
«Toţi luptătorii mântuirii
«Sunt mareaşali ai omenirii»

Regii au avut războaiele lor de cuceriri, religia a avut războaiele credinţei. Războiul cel Mare era dela început războiul dreptăţii universale şi omenii de drept au putut să moară pentru dreptatea patriei noastre, pentru dreptatea naţiunii noastre şi pentru dreptatea omenirii întregi:

«Au câţi mai pot muri ca voi,
«Cinstiţi de ţară, ca eroi,
«De neam, ca idoli ai unirei,
«De toţi, ca soli ai «Omenirii»

Pentru-că niciodată nu s'a vărsat un sânge omenesc, mai generos pentru o cauză mai sfântă, ca în acest război al dreptăţii care a năruit o lume veche, care în locul legilor Naturei a impus legile omului. Este păcat că astăzi ca întotdeauna noi nu putem vedea decât cele văzute, pentru că cele nevăzute sunt mai mari decât cele văzute. Noi vedem aceleaşi feţe omenesti şi credem că am rămas aceiaşi oameni, dar sufletele noastre sunt sufletele altor oameni, pentru că acest război a fost o Creaţiune, o Creaţiune nouă; el începe a doua creaţiune, după creaţiunea omului, vine creaţiunea omenirii, pentru că istoria omenirii începe dela Marna. De aceia, cei mai de plâns invalidi de război sunt sufletele mutilate de acest război care au rămas despărţite de corpul lor, sunt mutilaţi de război cari au rămas cu sufletul dincolo şi cu trupul dincoace de Mărăşeşti. Vai de popoarele care vor fi conduse în aceste timpuri mari de aceste suflete mutilate, pentru că ei nu vor înţelege că de la Mărăşeşti începe împărăţia Dreptăţii, justitiae instauratio magna.

Eroii noştri nu şi-au vărsat în zadar un sânge nobil pentru că este ceva nou în România-mare, este o dreptate nouă, şi o lume nouă. Dacă până astăzi războaiele de cuceriri se făceau de zeul Marte, războiul cel Mare este războiul lui Prometeu, care a ucis zece milioane de soldaţi pentru ca să nască milioane de „oameni“. În această luptă dintre om şi dintre brută, omul care a învins natura sălbatecă a câştigat mândria unui rege, pentru că cine s'a luptat cu moartea nu se mai teme de nimic, cine a luptat pentru viaţă, vrea dreptatea vieţii, el vrea dreptatea aici pe pământ. Înainte de Mărăşeşti omul avea conştiinţa de sine, la Mărăşeşti a câştigat mândria de sine, după homo sapiens vine homo dignus. Acest război a înobilat pe toţi oamenii, toate rasele, toate naţiunile toate profesiunile, toate clasele, toate popoarele, a înobilat toată omenirea şi dacă democraţiile învidioase ale trecu-

tului făceau legi pentru desființarea nobileței, democrația vremilor noastre va decreta solemn că în omerire nu există decât nobili. Toți oamenii sunt nobili, toate popoarele sunt nobile, de oarece, pentru dreptatea poporului, acest război a fost un război civil și pentru dreptatea popoarelor o revoluție internațională. După democrația vorbeii, omenirea vrea democrația inimii și astăzi popoarele consideră viața pe pământ ca un mare naufragiu, în care luptăm toți pentru salvarea tuturor și declară împreună: „Sau ne salvăm toți, sau murim toți”. De aceea omenirea se solidarizează și cu meritele și cu defectele fiecărui popor și fiecărui individ; ea vrea ca toate meritele indivizilor și toate meritele popoarelor să fie socializate pentru vindecarea tuturor durerilor nemeritate. Legați de cei slabi și mulți prin deșteptarea lor, prin munca lor și prin votul lor, va trebui să ne solidarizăm cu ei și cu suferințele lor, și toți aceia cari vor voi să tragă numai foloase individuale din meritele lor, nu vor mai avea loc pe pământul solidarizat și în fericire și în suferință. Omenirea începe o nouă luptă, lupta pentru solidarizare prin dreptate și după lupta pentru viață că vrea asociația pentru viață și între oameni și între popoare. Ea crede că prin justiție poate împăca și Patria cu omenirea, pentru că Patria este omenirea mică, și omenirea este patria mai mare. Tot prin justiție putem împăca și ura moștenită dintre clase. Popoarele care nu vor înțelege această solidarizare vor peri în anarhie și ele sunt puse să aleagă între dreptate și revoluție; ele trebuie să înțeleagă că și clasele care vor trage sabia, de sabie vor muri.

Anarhia vremurilor noastre izvorăște din nedreptățile trecutului și ea nu se poate evita de cât prin dreptate. De aceea magistratura ține în mâna ei destinele lumii. Dreptatea noastră omenească s'a rezemat întâi pe potența pământului și ea a căzut în noroi uitând cerul; s'a rezemat apoi pe religie cu care s'a suiat în cer uitând pământul; dreptatea vremurilor noastre se reazămă pe magistratură, care trebuie să împace cerul cu pământul, care trebuie să stea cu picioarele pe pământ și cu fruntea să caute spre cer. Intocmai ca și acel împărat din istoria romană, Magistratura poate astăzi să spună: «Sint că încep să deviu zeu». Omenirea crede astăzi, că din împărăția Dreptului, ca și din statele lui Carol Quintul, soarele nu trebuie să apună nici odată și noi trebuie să întărim fundamentele acestui templu al Justiției, pentru că pe el se va clădi toată România nouă.

Corpul avocaților a înțeles acest rol covârșitor al magistraturii de astăzi și după cum am declarat că Baroul se va democratiza sau va pieri, am arătat că trebuie să divinizăm magistratura și să ne îngrijim de starea ei materială și morală. Sufletele mutilate de război, consideră și astăzi magistratura o funcțiune ca toate funcțiunile și se îngrijesc de ea ca de ori-care altă funcțiune. Dar astăzi magistratura nu mai este o funcțiune, ea a devenit o suprafuncțiune socială pentru că ea trebuie să scoată omenirea din prapastia care o amenință. Astăzi când Dreptatea este tot atât de imperioasă ca și viața, magistratură este chiar viața omenirii. Deci totul pentru magistratură și numai atunci sângele eroilor noștri nu va fi curs în zadar.

Domnilor, ori-ce comemorare este și o muștrare și vă rog să nu căutați să citiți pe partea ascunsă a plăcii noastre, pentru că veți găsi pe ea nume urâte.

Este destul că acești eroi cu numele săpat în aur pe partea cea albă a plăcii noastre, cu gloria lor de la Mărășești au spălat rușinea de la București.

De aceea ei vor fi în veci mândria noastră a tuturor și noi îi proclamăm pe toți decanii de onoare ai profesiunilor noastre.

Discursul d-lui N. C. Schina Președinte la Curtea de apel București și Directorul Revistei „Curierul Judiciar”.

Inalt Prea Sfințite Părinte,
Doamnelor,
Domnilor,

În numele direcțiunii Curierului Judiciar și al colaboratorilor săi, aduc omagiul profundelor lor sentimente de respect și recunoștință glorioșilor eroi, avocați și magistrați, care în dragostea lor neîmămurită pentru neamul românesc și-au sacrificat viața, un viitor strălucit în cariera lor și scumpe legături de familie spre a mări pământul strămoșesc în hotarele sale etnice, dezrobind pe frații noștri de sub dominațiunea străină.

Personal mă asociez din tot sufletul și cu toată pietatea la această înălțătoare solemnitate și citind pe aceiași placă laolaltă numele avocaților și magistraților — morți pentru Patrie — am multumirea de a vedea reclizată o dorință scumpă pe care am exprimat-o în mod public și în acelaș Palat de Justiție, când susțineam necesitatea înfrățirii baroului cu magistratura; manifestatiunea impunătoare la care astăzi asistăm dovedește în deajuns că este în sentimentele tuturor această înfrățire care va fi adevărata putere a justiției noastre viitoare, după cum în Anglia ea a condus la acea forță constituțională, pe care cu toții o cunoaștem, și la o solidaritate atât de perfectă încât judecătorul englez în mod oficial numește pe avocat: fratele său.

Inițiativa așezării acestei pietre comemorative face dar cea mai mare onoare Baroului de Ilfov, care, în complectă independență, sigilează astfel pentru totdeauna această confraternitate; inițiativă ce constituie, după părerea mea, nu numai un simbol pentru prezent dar și o promisiune pentru viitor de luptă în comun întru realizarea unei justiții puternice și de sine stătătoare.

În curentul frigurilor democratice, ce au cuprins toate națiunile, numai dela concepțiunea ideii de justiție va depinde viitorul așezământului social. — Justiția, care ține cumpăna între celelalte două puteri politice ale Statului, trebuie astfel organizată încât să poată fi un scut viguros de care să se sfărâme orice încercări primejdioase existenței Statului Constituțional.

Placa comemorativă ce inaugurăm este așa dar pe lângă o glorificare a memoriei scumpilor noștri eroi, un simbol și un semn al timpurilor democratice ce trăim, iar Baroul de Ilfov, care cu această ocaziune a putut să întrunească și să asocieze la solemnitatea dezvelirii acestei plăci pe Inaltul Cler reprezentat prin Inalt Prea Sfinția sa Mitropolitul Primat al României, pe Ministrul Justiției și pe toți magistrații Capitalei ce se prezintă aci ca corpuri constituite, îi face dar martori de acest spirit

de înfrățire ce se strecoară în mijlocul gloriei în comun a celor imortalizați prin această placă.

Să considerăm deci piatra comemorativă de față ca un jurământ de unire și afecțiune, de ajutor și de îndemn în lupta spre mai bine a celor două corpuri înfrățite, după cum, luptând într'un singur cuget, reprezentanții lor au făcut să triumfe cele mai scumpe aspirațiuni ale neamului.

În aceste simțăminte multumim cu recunoștință Baroului și inițiatorilor că ne au dat privilegiul să slăvim pe colegii noștri, magistrați și avocați, cărora datornici cum le suntem de viața și libertatea noastră, le vom păstra pururea cea mai duiosă amintire.

* * *

Discursul ținut de d-l Virgil Anghelovici Judecător Trib. Ilfov.

*Înalt prea Sfinte Părinte,
Doamnelor și Domnilor,*

Eu voi vorbi în numele camaraderiei; în numele durerii colegiale de a fi pierdut pe cei mai buni dintre noi; în numele mândriei ce simțim de a-i regăsi acum printre eroii neamului!

Insemnătatea faptelor covârșește cu mult puterea memoriei și niciodată nu s'ar putea spune destul pentru memoria morților și gloria eroilor.

Solemnitatea de azi dovedește în deajuns cât e de viu în sufletul nostru cultul eroilor, acel cult din care geniul poetic al popoarelor a făcut în toate timpurile fondul cântărilor lor și a cărui constatare la un popor e primul semn că el merită să trăiască.

În năpraznicul războiu, în care noi am intrat pentru întregirea neamului, un contingent însemnat de morți l-au dat profesioniștii dreptului; oameni de lege, ei au înțeles că de asupra tuturor legilor există legea cea mare, a salvării Patriei, care nu cunoaște altă interpretare decât pe aceea de a învinge sau a muri: și cu sufletele lor de juriști au aplicat-o în toată precizia ei.

D-lor, de pe luciul alb al marmorei, destinată să imortalizeze pe cei căzuți pentru Patrie, se desprinde în litere de aur numele a patru scumpi colegi: Emanoil Văcăreanu, judecător de ședință la Tribunalul Ilfov, George Olariu, supleant la acelaș tribunal, Ion Hercule, judecătorul ocolului IV, și Brutus Drăgescu, ajutor de judecător la acelaș ocol.

Toți viguroși, buni, capabili, floarea tinereții și magistraturii, ei făceau onoarea profesiunii lor, fericirea familiei și speranța cea mai bună a viitorului.

Em. Văcăreanu, doctor în drept din Paris, ajunsese repede judecător de ședință și promitea să facă una dintre cele mai strălucite cariere în magistratură. El se distingea mai ales printr-o rară independență de caracter și o mare iubire de țară; era un cavaler desăvârșit și nu putea să sfârșească altfel decât cum a sfârșit: ca un erou.

Fratele său Mihai murise luptând vitejește pentru Franța în 1915 în luptele dela Aras. Emanoil Văcăreanu a murit apărând cu îndărjire pământul scumpei sale țărișoare.

Din fericire avem date precise asupra morții lui, și cred că e util să citesc câteva rânduri din notele de

campanie, ale locot. Const. Sturza, care luptase în aceeași brigadă cu Văcăreanu.

Povestind luptele din Robănești, locot. Sturza scria: «Văcăreanu, rănit la braț, trimis la postul de prim ajutor pentru a fi pansat, n'a vrut, cu toate ordinele colonelului său, să rămână la ambulanță. S'a întors la foc și a reluat comanda unității sale. În capul ei se pregătește a-și arunca oameni la contraatac. Un glont îl trânteste la pământ. Se ridică. Un camarad îi strigă să se astâmpere că e rănit. Dar el scutură mândru capul: Nu e nimic, n'am nimic! După mine băfeți! înainte! și se avântă spre dușman cu mânunchiul de bravi ce-i mai rămănea; însă n'apucă să facă decât vre-o trei pași și un glont lovindu-l în frunte, îl culcă pentru veșnicie.

Și trupul scumpului camarad, al prietenului credincios și dulce de ani de zile, a rămas în mâna dușmanului, pe țărână ce apăruse cu atâta îndărjire, împreună cu trupul celorlalți, morți vitejește pentru țară, sub ploaia mărunță și giulgiul cenușiu al ceței de toamnă...» scria locot. Sturza.

Faptele sale amintesc pe eroul legendar al cărui nume trece în cântecele poporului și e repetat de zeci de generații.

Magistratura, această carieră făcută numai din abnegație, implică o disciplină severă a sufletului; preocuparea continuă de a nu nedreptăți pe nimeni și acel sentiment accentuat al respectului de lege, desvoltă la magistrat, în mod deosebit, simțul datoriei.

Sacrificiul final al vieții, nu e decât consecința naturală a acestor însușiri și încheierea glorioasă a luptului de renunțări din care magistratura se compune.

Magistrați desăvârșiți, necunoscând cea mai mică abatere în profesiunea lor, supleantul Olariu, fiul de țăran din Nămăești care eșise primul la toate examenele, Ion Hercule și Brutus Drăgescu, bunii și luminații judecători ai ocolului 4, și-au îndeplinit cu aceeași conștiințiozitate, datoria de soldat, căzând vitejește în fruntea unităților lor, primul în luptele dela Cocargea, al doilea în cele dela Porumbacu, al treilea aiurea.

La gândul pierderii pentru vecie a acestor valori reale, inimele noastre nu pot să nu sângereze și cu atât mai mult înțelegem durerea familiei; dar mângăierea îndestulătoare o vom găsi în roadele bogate pe care prin grația celui a tot puternic, le-a dat sacrificiul vieții lor.

Legăturile noastre cu pământul ne împiedică să ne ridicăm până în înălțimile unde sufletele lor plutesc; căci numai de acolo ne-am da seamă cât de mică și neînsemnată e viața noastră limitată la ea însăși; și solemnitatea de azi ne face să ne gândim că socoteala omenească se înșală când preferă actualitatea unei vieți sarbăde și nesigure, strălucirii eterne a gloriei.

Recunoștință dar eroilor de a ne fi făcut să trăim liberi pe pământul țării noastre;

Recunoștință, de a fi scăpat de supt asuprirea străină pe frații noștri din celelalte ținuturi realizând astfel visul nostru de veacuri.

Recunoștință în fine de a ne fi inobilat neamul cu figurile lor de eroi.

Această placă de marmoră unde sunt scriși la olaltă avocați cu magistrații morți pentru patrie, să fie d-lor un jurământ de unire în lupta spre mai bine.

Să fie însă în acelaș timp cea mai solemnă legătură de a face cu peptul nostru zid la orice încercare de atingere a pământului strămoșesc și a nu lăsa vre-o dată ca jertfa atâtor vieți să fi fost zadarnică.

Să fie cel mai expresiv indemn de a menține profesiunilor ce avem, locul de frunte în lupta contra dușmanului.

Și în sufletele noastre, încercate de slăbiciunile ome-nești, să nu găsim aspirație mai puternică decât aceea de a figura pe placa de marmoră albă alături de co-legii noștri.

* * *

Discursul d-lui avocat N. T. Popescu, Că-pitan în rezervă, Cavalier al ordinelor mili-tare Mihai Viteazul și Legiunea de Onoare.

Înalt prea sfințite Părinte,

Domnilor magistrați,

Iubiți colegi,

În această zi istorică magistratura și baroul Capitalei reu-niți într-o dureroasă comunitate de simțăminte pioase, cinstesc cu deosebită solemnitate memoria eroilor colegi-cări s'au jertfit pe altarul Patriei iubite.

Nu știu ce anume sentimente încearcă sufletul nostru în aceste momente de bucurie și de întristare. Durerea pierderii colegilor iubiți este atât de mare în cât fibrele sufletului, în neputință de a înregistra atât de puternice vibrațiuni, încetează par-că de a mai simți.

Ți se pare atunci, că în creielul lipsit de căldura su-fletului, ideile se succed și trec cu o vertiginoasă iuteală în inconstient, fără a lăsa vre-o urmă.

Apoi, din vârtejul vremurilor trăite, se desprind puțin câte puțin umbrele iubiților dispăruți înconjurați de nimbul nemuririi.

* * *

Patru ani s'au scurs aproape de când Românismul de pretutindeni, într-o unanimă simțire, a întrezărit în-făptuirea visului de veacuri. Și atunci, ca într-un vârtej cotropitor au năpădit ostașii trecătorile Carpaților și s'au revărsat pe câmpiile Ardealului, ducând fraților desro-biți momente pline de nădejdi.

Era pornirea curată a sufletelor hrănite cu cinstea și dreptatea moștenită din adâncul vremurilor, și nu i-a înspăimântat nici mărirea sacrificiilor nici vitregia soartei.

Era hotărârea, isvorată din credința neclintită în me-nirea Neamului, de a se avânta în luptă și a înfrunta cu bărbăție toate jertfele legate de înfăptuirea dreptății

* * *

Nemăsurata credință în dreptatea cauzei noastre ne a împiedicat însă vederea clară și curățenia sufletului nostru n'a putut întrezări trădarea vecinului de la Sud, care — cu ochiul vinovat — ne cerceta de mult locul inimii, cu suliza'n mână.

Opt zile doar de înaintare voioasă ne rezervase soarta. Vestea căderii Turtucaei a străbătut spațiul ca un fulger și ostașii noștri din Ardeal au resimțit grozăvia jertfei.

Căuseră vitejii cu miile apărînd pămîntul scump al Patriei și — în sălbatica lui înaintare — inamicul s'a înspăimîntat de numărul mare de eroi, cari nu cunoșteau de cât drumul drept al datoriei.

Acolo, împrejurul cetății, au rămas și zac și astăzi, în locuri neștiute de nimeni, moaștele sfinte ale primilor eroi, cari n'au cântărit jertfa !.

Pe scumpul lor mormînt nu s'a așezat nici cruce, nu s'au semănat nici flori !.

Le-a fost prea sublimă moartea și nimeni nu s'a gândit să le însemne locul de odihnă ca unor muritori de rînd !.

Din jertfa vieții lor s'a născut și s'a hrănit, apoi, sufletul atâtor alți viteji, cari — în amintirea scumpilor căzuți — le-au imitat, exemplul.

Bătăliile dela Jiu și de la Argeș au arătat vrășma-șului, că toată această țară, pe care o dorea cu atîta ardoare, era plină de viteji. Jertfele s'au repetat fără măsură și inamicul și-a plătit scump succesul cotropirii unei jumătăți din țară.

Cu moartea pe umeri și cu durerea în suflet vitejii, cari mai scăpaseră de urgia nemilosului dușman, au stră-bătut chinuitorul drum al retragerii până departe în sânul țării libere.

Dureroasă amintire !

Sufletul cel mai puternic s'a cutremurat la vedenia celor mai neînchipuite patimi !

Fără hrană și fără îmbrăcăminte, bolnav și istovit de sfortarea luptelor ; lipsit de mîngăierea unor suflete du-ioase, chinuit de dorul celor dragi rămași fără apărare în puterea dușmanului ; sugrumat de lipsuri și nevoi ; secerat de boala nemiloasă a tifosului exantematic, — os-tașul român a resistat totuși și s'a refăcut sub cerul dulce al Moldovei, în nădejdea unor vremi mai bune.

A fost grea încercarea, la care dumnezeul Românis-mului a înfeles să supună pe acești viteji, aleși de soartă să trăiască cele mai grele dar și cele mai frumoase vre-muri din istoria Neamului.

Noi jertfe s'au impus și noi morminte s'au deschis pentru a acoperi trupurile acestor martiri, pentru cari recunoștința Patriei nu poate fi nici o dată îndeajuns de mare.

* * *

Dar, din toată această jertfă trebuia să nască o minune.

A fost o vedenie urâtă pentru dușmanul trufaș rea-pariția ostașului român, în vârtejul luptelor, la granița psste care n'a putut să treacă nici o clipă.

La Doaga și la Mărășești, la Oituz și la Mărăști pieptul ostașului român, al cărui eroism înăscut se că-lise în cuptorul suferinței, a format un zid neclintit, de care s'a sfărămat pentru totdeauna trufia vrășmasului.

Aici, în această supremă încercare, s'a pecelluit Uni-tatea Neamului și ultimii eroi, rămași deapururi pe ma-lurile Siretului, au însemnat, în agonia celei din urmă clipe, granițele României Mari !

* * *

Cât de mult datorește Românismul acestor scumpi dis-păruți !.

În bilanțul magistraturii și baroului Capitalei, partida celor jertfii pe altarul Patriei înregistrează cifra acestor 41 de eroi, a căror amintire scumpă nouă tuturor o cinstim astăzi.

Dormiți în pace scumpi eroi !

Supremul vostru sacrificiu a fost răsplătit de provi-dență și Neamul românesc de pretutindeni, reunit sub un singur sceptru, vă blagoslovește.

Curățenia sufletului vostru va sta în veci deasupra ori căror virtuți și urmașii noștri vor pomeni cu sfin-tenie numele vostru scump.

Dormiți în pace scumpi eroi !

Pe calea datoriei ați pășit cu neclintită credință din primul început al vieții voastre și cu aceeași neclintită credință v'ați jertfit pe altarul Patriei iubite.

Voi ați fost păzitorii credincioși ai pămîntului străbun, slujitorii hotărâți ai cauzei naționale, simbolul de între-gire a Neamului românesc de pretutindeni.

Voi sunteți și veși fi deapururi Icoana vie a virtuții Neamului, căreia generațiile viitoare vor avea să se în-chine în semn de eternă recunoștință.

Dormiți în pace scumpi eroi!

Când generația acestui război va înceta să mai fie și când odată cu dansa va dispărea și realitatea cumpănită, pe care noi am fost sortiți s'o trăim;

Când superstițiile generațiilor viitoare vor încerca să creadă poate că sacrificiile voastre au fost numai legende; Imagina voastră le va apare ca o strajă neadormită și în nemurirea voastră vor căuta izbăvirea.

Dormiți în pace scumpi eroi!

Și din înălțimile curate ale cerului, vegheați asupra noastră și fiți totdeauna printre noi în zilele de greă cumpănă.

Noi vă ținem în sufletele noastre și vom veghea cu voi. Dumnezeu să vă odihnească!

* * *

Discursul d-lui avocat Emil Ioachimovici, în calitate de părinte al unuia din eroii comemorați:

Înalt prea sfințite Părinte
Domnule Ministru
Doamnelor
Domnilor!!

„Moartea pre moarte călcând“!!... sunt cuvintele din cartea sfântă, ce să cântă în ziua sfintei Înviere.

„Moarte pre moarte călcând“ sunt și cuvintele ce le vedem scrise pe frontispiciul acestei pietre comemorative.

Acela dintre inițiatdrii acestei sărbări, care a fost inspirat și a făcut să se șape aceste cuvinte cari exprimă o idee metafizică adâncă, s'a gândit desigur că: precum sfinții martiri ai Bisericii creștine, cari au luptat și murit pentru cruce, tot așa și acești 41 de eroi, cari au luptat și murit pentru Țară și pentru Rege, au călcat moartea prin moarte. Pentru că astăzi li s'a „Dărueste“ viața vecinică; pentru că astăzi li s'a sfințit numele; și, cât va sta el scris pe această piatră, ei vor trăi și în amintirea noastră, și în amintirea posterității, și în Istoria românilor care le-a înregistrat numele: astfel, moartea prin moartea au călcat!

În adevăr, Înalt prea sfințite Părinte, în adevăr Doamnelor și domnilor: După cum în viața oamenilor, tot așa și în viața popoarelor sunt sărbători fericite, vesele; sunt sărbători dureroase, triste; sunt sărbători religioase, pioase, și sărbători patriotice naționale.

Ziua pe care o sărbătorim astăzi însă, pare că intrunește câte ceva din toate aceste sărbători, din toate aceste simfiminte, în adevăr:

Ni s'a înveselește sufletul, când ne gândim cu acest prilej: că am dezrobit pe frații noștri cari gemeau de veacuri sub dominațiunii dușmane. Lanțurile selaviei lor au fost rupte prin sacrificiul vieții și acestor 41 de eroi! Ni s'a înveselește sufletul când vedem astăzi, sub unul și acelaș șceptru: și Țara lui Mircea cel bătrân; și țara lui Mihai cel viteaz; și țara lui Ștefan cel Mare, și că, Ferdinand I-ii

Românul, domnește peste toată românia de la Tisa până la Nistru! Domnie câștigată, și prin sacrificiul vieții acestor 41 de eroi!!

Oh! dar amintirea!, amintirea! Lipsa lor, ne întristează și ne îndurează pe toți acei în inima cărora, ne-a lăsat un imens pustiu! Și pustiul acesta ne înspăimântă!...

Cu evlavie și cu atenție pioasă, am ascultat cu toții rugăciunile Voastre Înalt prea sfințite părinte, și al cucernicilor preoți de cari sunteți înconjurat, rugăciunile acele pe care le-ați înălțat către A Tot Puternicul, pentru odihnirea sufletului lor. Rugăciunea! balsamul celor deznădăjduiți!

Sărbătoarea de astăzi, mai este și o sărbătoare patriotică, națională, pentru că astăzi se comemorează, inserându-se în cartea de aur a neamului românesc, în cartea nemuririi, numele lor, al acestor 41: pentru că și ei, au semnat cu sângele lor, hotarele României mari!

N'au fost militari de carieră, pentru că făceau parte dintre acei intelectuali, care servesc magistratura, care servesc baroul. Ei au fost în slujba acestui Templu al „Dreptății“. Totuși, când din vîrfurile Carpaților a sunat buciul; când din cele 4 colțuri ale țării au răsunat goarile chemând și clopotele sfintelor biserici, plângând, s'au dezbrăcat roba, s'au lăsat codicile, s'au încins sabia, și ca soimi au sburat să apere hotarele!

Nu numai că le-au apărut cu bărbăție, dar le-au și lărgit... luptând vitejește, și au căzut tot vitejește pe câmpul de glorie, pe câmpul de onoare!

De aceea numele lor va trăi și va străluci cât va trăi palatul acesta al Dreptății; cât va trăi marmora aceasta; cât va trăi țara românească, o vecinicie! Pildă vecinică de vecinică vitejie strămoșească pentru generația de acum și pururea!

Ca părinte pentru tot-de-una îndurerat, ca părinți pentru tot-de-una îndurerați, o singură mângâiere, una singură. — întrucât și aceasta s'ar putea numi mângâiere pentru inima zdrobită a unei mame, a unui tată — Atunci când unul din vitejii lui camarazi de luptă, ne-a adus fulgerătoarea veste, ne-a spus că: în ziua fatală de 24 August 1916, în ziua blestămată a căderii Turtucaiei, el, fiul nostru, înconjurat de dușmani pe malul Dunărei, sleit de puteri căzuse, a preferat să-și răpuie singur viața cu un glonte tras în inimă, decât să se predea viu în mâna lor. „Și a murit ca un viteaz pentru țară și pentru Rege“. Iși făcuse pe deplin Datoria!

Neputându-i găsi locul unde-i zac oasele: pe câmpul de onoare?... în valurile Dunărei?... Vedem astăzi stăluindu-i numele alături de acela al celor alți 40 de martiri; alături de acela al celor alți viteji apărători ai legii, apărători ai dreptului și apărători ai Țării! O aureolă de soare pare că înconjoară numele lor pe această placă de marmură!

Iată, după aproape 4 ani de laerămii, de jale, o adouă mângâiere ce o simțim noi părinții astăzi —

dacă în durerea noastră adâncă, se poate numi aceasta o mângâiere!...

De aceea, în numele nostru, și ca un ecou al durerei și celor alți: părinți, soții copii și frați ai acelor, al căror nume va străluci pururea pe această marmoră, aducem prinosul nostru de recunoștință, vouă inițiatori ai acestei sărbători patriotice naționale; și decanatului acestui barou, care v'a ajutat și v'a secondat în străduințele voastre. — Să trăiți pentru fapta voastră!

Mulțumim de asemenea, Înalt prea sfințitului Părinte și clerului, pentru binecucântarea ce au dat acestei sărbători, Domnului Ministru, domnilor magistrați, colegilor din barou și domnilor voastre doamnelor și domnilor cari ați luat parte și nu v'ați putut opri o lacrimă în amintirea lor!

Nu pot termina cuvântul, fără a îndrepta în acest moment gândul și către Aceia care, fie pe câmpul de luptă, fie în spital și pretutindeni a știut să aline durerea răniților; și către Acela care a condus prin sacrificii cunoscute, cu demnitate și vitejie armatele Lui la izbândă.

Să trăiască M. S. Regina Maria mama dutoasă a țării; Să trăiască bratul căpitan Ferdinand I-ii Românul, Regele tuturilor românilor și dinastia Lui.

Să trăiască tot-de-una înfloritoare România-mare, operă celor cari, Moartea prin moarte au călcat

***

Discursul d-lui Matei Cantacuzino, Ministrul Justiției:

Înalt Prea Sfințite Părinte,

Doamnelor,

Domnilor,

Din mărețul anonim al sutelor de mii de vieți pe cari moartea le-a secerat, ați ales câte-va nume pe care le-ați săpat în marmora albă. S'au dus întru îndeplinirea datoriei lor sacrificând toate nădejțile lor de viitor și tinerețea lor frumoasă, iar sufletele lor s'au pierdut în marele mister al vieții. Legământul ce s'a creat întru glorioasele victime ale războiului și cei cari mai zăbovesc încă pe această lume în mijlocul grijilor și speranțelor vieții, ne va îndemna pe toți la aspirațiuni mai nobile și mai frumoase. Astfel vom arăta că suntem vrednici de sacrificiul ce ei l'au făcut pentru Țară, iar Țara se va ridica prin voința și prin munca noastră și prin virtuțile ce trebuie să cultivăm.

Acești eroi au fost rupți din inimile noastre. V'ați amintit de ei și această amintire a adus o alinare sufletească lor: ați făcut ceva mai bun, ați înscris dragostea colegială pe această placă. A rămas ceva din ei, sufletul lor care s'a topit în sufletele noastre, lumina aceea care luminează și colțurile cele mai ascunse al mucedului lor mormânt. Contopirea aceasta de suflete pentru noi înseamnă un angajament sacru.

În această dimineață a frumoasei lor zile de Mai, ne a fost dat să ascultăm glasul lor care ră sare din pământul umed. El ne spune: nu ne uitați, iubiți-ne și ne păziți opera. Insufleștiți-vă de însuflețirea care ne a împins la jertfă și fiți straja neadormită a operei acesteia mari, nu o lăsați ca să se dărâme și fiți la înălțimea jertfei noastre.

Mulțumesc în numele guvernului și personal inițiatorilor acestei pioase manifestațiuni și primește ca un depozit sacru placa de marmoră în care sunt săpate numele celor morți pentru Patrie.

***

Atât de mișcătoare a fost această ceremonie, încât toată lumea plângea.

În urmă I. P. S. S. a rostit cuvintele la care s'a asociat întreaga asistență „Fie-le eternă memoria“ după care I. P. S. S. împreună cu cei de față au subscris pergamentul care conține actul comemorativ în cuprinderea următoare:

„Astăzi în ziua a doua a lunii Maiu 1920. În timpul Domniei Regelui Ferdinand I, de față fiind magistrații slujitori ai acestui Templu al dreptății, membrii baroului Ilfor și toți cinstitorii jertfelor etern glorioase, s'a întuit cartea de marmoră pe care stau săpate pentru pomenirea urmașilor noștri numele acelor dintre magistrați și avocați ce și-au dăruit cu generozitate sângele și viața lor pentru întregirea neamului.

Slavă neperitoare fericirilor cari cu moartea pe moarte călând au biruit și au dat viață idealului de veacuri al tuturor Românilor.

„Cinstire eternă eroilor cari și-au câștigat neșurirea luptând pentru neam și pentru lege și căzând cu fața la inamic pe câmpul de onoare.

Concluziuni din partea Baroului Capitalei în procesul d-nei Ela Negruțai

În acest proces observăm de o parte și de alta eminenții avocați ai baroului nostru care și apără cu căldură o convingere cinstită și desinteresată și care, deși au aceeași idee de drept și aceeași idee de dreptate, nu se pot înțelege în aplicarea ei în aceeași speță. Observăm de asemenea că s'au găsit Curți de Apel care au admis înscrierea femeii în barou și altele care au respins-o; că au fost barouri care s'au pronunțat pentru înscriere și altele contra înscrierii. Avem dela început o îndoeală mare, pentru că atunci când oamenii de drept găsesc motive hotărâtoare pe care să-și bazeze teze atât de contradictorii, însemnează că nu avem o lege clară, probează chiar că nu legea divide pe acești juristi și că în realitate părerile lor sunt scoase din convingerea intimă a fiecăruia dintre ei.

Numai atunci când avem aface cu convingeri cari nu se bazează pe o lege, putem avea teorii așa de contradictorii, întrucât numai atunci teoria depinde numai de mentalitatea individului și numai atunci adevărul și dreptatea variază atât de mult dela om la om.

De altfel acelaș lucru reese și din modul absolut cu care adversarii apără teza antifemenistă și din modestia cu care e susținută teza contrarie.

Adversarii trag caracterul absolut al tezei lor, din prejudecata anti-femenistă întărită de vremea îndelungată în care femeia a fost înjosită și disprețuită, întărită de moștenirea atâtor generații. Numai în acest caz prejudecata se impune cu tăriea irezistibilă, a unui imperativ categoric și ia denumirea pompoasă, de „rațiune universală“, de „drept natural“, de „legi naturale“, de „voința lui Dumnezeu“, etc.

Totdeauna însă, rațiunea n'a fost decât obiceiul de a gândi impus de împrejurări în anumit timp și de aceea, rațiunea variază după împrejurări și după timp. Omenirea în mersul ei a auzit aceleași vorbe mari și atunci când se spunea că sclavajul este de drept natural, că aristocrația și monarhia sunt de drept divin, că liberarea sclaviilor ar fi o nenorocire, etc. Și tot astfel se spunea că dacă s'ar schimba starea existentă care consfinția sclavajul, lumea are să piară; și lumea tot n'a pierit, pentru că lumea nu va pieri pentru că se face dreptate și nici din prea multă dreptate. La noi a fost aceeași stare de spirit ca și în toată omenirea, căci și la noi ca în toată lumea femeia a fost disprețuită și nedreptățită în timpul când era o nenorocire să fi sclav. După codul Matei Basarab, femeia putea fi bătută; până la domnia fanariotilor ea nici nu era primită la masa soțului, când soțul avea oaspeți la masă și de abia în timpul fanariotilor începe să fie primită la masa cu mosafiri, cu obligațiunea de bună curiiență ca ea să nu vorbească nimic. Prin secolul XVII un boer cerea divorțul de soția sa, pe motivul că ea știa carte și putea să-i citească scrisorile de dragoste, etc. Și atunci ne explicăm toată prejudecata antifemenistă care a fost în stare să se ridice la rangul de lege, căci noi avem singurul caz în Istoria Dreptului modern în care moravurile devin lege. Chiar în decizia Curței de Casație, veți vedea că singurul motiv al Curței este tradiția, adică moravurile, adică prejudecata. Am cerut să ni se arate un text de lege care să oprească înscrierea în barou și nu s'a venit decât cu afirmațiuni. Și în lipsă de texte de lege adversarii au venit cu considerațiuni sociale și juridice.

Să discutăm toate așa numitele considerațiuni sociale și juridice și să vedem fundamentul lor.

a) Considerațiunile sociale invocate sunt nefondate pentru că ele sunt contra tuturor principiilor. Astfel, se zice că femeia nu poate avea drepturi pentru că n'are aptitudini. Mai întâi am putea spune, că noi bărbații vorbim de aptitudinile sexului nostru cu atâta mândrie, încât s'ar părea că toți bărbații din toate timpurile au fost și sunt numai Adoniși ca frumusețe, numai genii ca inteligență, numai Cristoși ca moralitate, etc. Dacă ar fi așa, am avea dreptate să facem din aptitudinile sexului nostru

criteriul dreptului masculin. Dar dacă am cerceta istoria omului, am vedea că cel puțin dela începutul perioadei patriarhale, omenirea a fost condusă numai de bărbați și am vedea că bărbații au făcut războaiele, vărsând aproximativ 60.000.000 litri de sânge pe fie care an; că bărbații au înființat sclavajul, au inventat castele și tot desfrâul cruzimelor din trecut, și că ei s'au dat la toate imoralitățile sociale și politice. Vedem deci că dacă numai aptitudinile ar fi criteriul Dreptului, ar trebui ca noi bărbații să fim condamnați la degradatiunea civilă și politică și să ni se ridice toate drepturile; ar trebui să se ceară „interdicția“ întregului sex masculin.

Dar să lăsăm la o parte istoria omenirii care apasă atât de greu asupra conștiinței sexului masculin și să ne ocupăm numai de aptitudini individuale actuale, ca criteriu al dreptului și declarăm că primim criteriul aptitudinilor. Primim să se declare prin lege, că nu vor avea drepturi decât cei inteligenți; dar atunci să fie privați de drepturi și toți imbecilii masculini (sclavă domnului), căci altfel am crea un privilegiu al proștilor de sex bărbătesc, mai odios decât toate privilegiile trecutului. Cel puțin, privilegiul aristocrației era bazat pe aptitudini militare, al burgheziei pe aptitudini economice, al mandarinatului pe aptitudini intelectuale; dar nu poți să creezi privilegiu juridic al prostiei masculine.

Vreți să așezați dreptul pe aptitudini morale? Primim, și acest criteriu; dar dacă privați de drepturi pe femeile imorale, să privați de drepturi și pe corupții masculini, căci altfel am crea iarăși un privilegiu al imoralității masculine.

Primim de asemenea să luați ca criteriu și serviciul militar, dar să luați drepturile și acelor bărbați cari nu fac sau nu pot face serviciul militar, altfel creați privilegiul ambuscaților masculini; Primim să privați de toate drepturile pe femei, pentru că astfel să le forțăm să șeadă acasă, ca să facă copii; dar atunci să ridicăm drepturile și bărbaților celibatari, etc. etc. Adică primim orice criteriu pentru acordarea drepturilor, dar să fie egalitate pentru ambele sexe, pentru că altfel creem privilegii odioase.

Dar oare aptitudinile formează criteriul dreptului? Nu, pentru că mai întâi nu s'a descoperit nici un juriometru, pentru că să acorde drepturile indivizilor, numai după aptitudinile persoanelor și în al doilea rând femeile au calități de inimă mai mari decât bărbații, care are mai mari calități intelectuale. Și atunci de ce n'am baza dreptul pe calitatea inimii și să dăm drepturi numai femeii și l'am bazat numai pe aptitudinile intelectuale, pentru că și inima este tot atât de necesară omenirii ca și inteligența? Nu știu chiar dacă omenirea n'are mai mult nevoie de conștiință decât de știință. Omenirea n'a ajuns însă, la nici un criteriu sigur de măsurarea dreptului și a trebuit să renunțe și la crite-

riul sângelui aristocratic și la criteriul religios și al producției și al mandarinatului, pentru că le-a găsit pe toate și greșite și neserioase.

Din această cauză omul a trebuit să recurgă la libertate, din care iese concurența, singura care alege pe cei mai apti; și la egalitate, pentru că concurența se selecționează complet și în lupta egală. Vedem atunci că bătrâna și experimentata omenire este mai modestă decât adversarii noștri, ea nu mai fixează și numai crede în criterii de drepturi. Ea s'a convins că nu poate găsi asemenea criterii și a lăsat-o în seama concurenței. Iată ce cere și femeia: Ea cere să lăsați aceeași concurență și față de ea.

Dacă este să afirmăm am putea spune, că femeia în profesiunea noastră, cu calitățile inimii sale va aduce o notă nouă și va umaniza profesiunea juridică. La avocatul bărbat clientul devine o speță și uităm pe om cu toate durerile lui, cu toate grișile lui. Tot astfel și cu femeia magistrat: femeia va umaniza magistratura.

În orice caz concluziunea unui om de drept nu poate fi decât libertatea și egalitatea față de ambele sexe.

b) Considerațiunile de drept sunt tot așa de favorabile femeii.

Să ne închipuim că legea ar fi dubioasă în privința dreptului femeii de a fi avocat. Cum am interpreta o asemenea lege? Modul de interpretare a legilor se schimbă: Am acut mai întâi o interpretare teologică, scolastică, dogmatică, statică, care pleacă dela fetișismul legii ca rest din timpul când legea era de origină divină. În această fază legea reglementează toate fenomenele sociale până și cele mai mici amănunte. Se întâmplă același lucru ca și în materia religioasă care, plecând dela un principiu al bibliei, ajunge prin logică până la concluziunile lui cele mai depărtate, pentru a reglementa toate actele omului. În primele faze ale omenirii, fenomenele sociale fiind foarte restrânse, cu interpretarea de mai sus, legea ajungea să reglementeze toate fenomenele sociale. Legea, ca voință divină, prevedea tot și nu puteai face nici un act decât așa cum vrea și pe cât vrea legea. Deci concluziunea era că atât este permis, cât permite legea. Legea divină regulează tot și ceeace ea nu permite, nu este admisibil. Ca exemplu de interpretare fetișistă legală, dăm cazul lui Cujas, care nu vrea să recunoască nici o chestiune care nu este tratată în edictul pretorului;

Dar cu timpul legea pierde din caracterul ei divin, în același timp fenomenele sociale devin variate, complexe se înmulțesc și se complică în fiecare zi. În această fază legea nu mai poate reglementa totul pentru că este și imposibil și periculos.

Deaceia legea se mărginește să reglementeze numai pentru o parte din fiecare fenomene și să lase pe cele de formațiune nouă la dispoziția judecătorului care are să decidă.

În această fază legea se mărginește să decidă ceeace interzice; ceeace însemnează că restul este permis, adică astăzi legea spune: ceeace nu este interzis este permis. Pentru noile fenomene care apar în societate sau pentru cele ce ele nu reglementase, judecătorul devine legiuitor și art. 1 din legea elvețiană chiar spune: acolo unde legea este dubioasă judecătorul va decide ca și cum ar trebui să legifereze el dacă ar fi legiuitor.

Aceasta este interpretarea laică, evolutivă, dinamică, socială, pe care o recomandă chiar procurorul casației franceze, Ballot-Beaupré:

« Mais lorsque le texte présente quelque ambiguïté... j'estime que le juge, alors, a les pouvoirs d'interprétation les plus étendus; il ne doit pas s'attarder à rechercher obstinément quelle a été, il y a cent ans, la pensée des auteurs du code, en rédigeant tel ou tel article, il doit se demander ce qu'elle serait si le même article était aujourd'hui rédigé par eux; il doit se dire qu'en présence de tous les changements, qui, depuis un siècle, se sont opérés dans les idées, dans les mœurs, dans les institutions, dans l'état économique et social de la France, la justice et la raison, commandent d'adapter libéralement, humainement, le texte aux réalités et aux exigences de la vie moderne ».

Toate acestea le spunem, pentru când ar exista o lege dubioasă. Legea organizării corpului de avocați însă nu oprește înscrierea femeii în barou și nici o lege anterioară din trecutul țării noastre, n'a oprit această înscriere. Și în trecut ca și în prezent, n'a fost și nu este oprită decât de moravurile noastre, decât de prejudecata noastră, care până la război era antifeministă. Morala noastră era disprețuitoare pentru cei slabi, era morala violenței. Dispreț pentru femei, dispreț pentru muncitor, dispreț pentru țaran, pentru inferior, servitor, etc. etc.

Astăzi războiul a ridicat demnitatea omului și începem să respectăm și pe femei. Moravurile au exclus-o din barou, moravurile o înscriu.

DEM. I. DOBRESU

Decanul Baroului de Ilfov

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECȚIA III-a

Audiența dela 8 Martie 1920

Președinția d-lui N. C. SCHINA, Președinte

Gane D. Marinescu și alții cu D-na Ella Negruți

Decizia civilă N. 30

Apel.—Avocat.—Femeie. Dacă femeia intru-nind celelalte condițiuni de naționalitate, vârstă, și titlu academic, poate fi înscrisă în barou și profesă avocatura? Soluție afirmativă. Art. 14 din legea Corpului de avocați.

Femeia română, având vârsta de 21 ani și titlul academic de licențiată sau doctor în drept, are dreptul de a putea fi înscrisă ca avocat în Barou, nefiind un text expres în lege care să o oprească de a exercita această profesiune.

Curtea . . . . .

Având în vedere că intimata, răspunzând la obiecțiunile de ordin istoric, economic, social și juridic, susținând că femeile au pledat la Roma, până la ivirea unui edict, interzicându-le acest drept; că în evul mediu femeile puteau pleda și chiar judeca; sub revoluțiunea franceză, la 1790, defensorii oficioși puteau fi de orice sex; că, însă, Napoleon, fiind în contra emancipării femeii, le ridică această egalitate; că azi femeia poate pleda în Franța pe baza legii din 1 Decembrie 1900, care are un caracter interpretativ; că legiunile noastre vechi, codul Caragea, Andronache Donici, Callimachi, exclud pe femei din slujbe publice, nu din profesiunea de avocat; că baroul nostru s'a organizat pe baza decretului din 1831, a legilor din 1864 și 1907; că art. 1 din această din urmă lege fixează condițiunile de admisibilitate, arătând tot deodată incapacitățile și incompatibilitățile; că cerința legii «a fi român sau naturalizat român» este o formulă generală, calitatea de femeie nefigurând la incapacități; că nu se poate trage argument din masculinul întrebuintat în expresiunea legii, fiindcă diferite legi întrebuintează de asemenea masculinul și dacă sunt în afară de discuțiune legile privind armata, clerul, magistratura, legea electorală, sunt totuși legi și în special acele relative la organizarea Ministerelor care, cu toate că întrebuintează masculinul, nu împiedică femeile de a fi funcționare în acele Minister, precum Ministerul de Finanțe, de Domenii, de Industrie și Comerț, de Interne; că în zadar s'ar invoca legea Poștelor, legea învățământului secundar etc., care prevăd textual pe femei, fiindcă la condițiunile de admisibilitate aceste legi se exprimă tot în general «a fi român», iar legea Poștelor menționează mai la vale restricțiuni pentru femei; legea asupra învățământului secundar făcând aplicațiunea legii și la femei, aceasta dovedește că în principiu formula «a fi român», care figurează mai nainte, le cuprinsese și pe dăusele; că, mai departe, congresul avocaților din 1906 la Iași, ceruse excluderea femeilor,—or legea din 1907 tace în această privință, cu toate că mai mulți membrii influenți din parlament erau favorabili admiterii femeii, iar părerea raportorului n'a fost împărțită de parlament, fiindcă n'a fost reproducă în lege; că în privința autorizațiunei maritale, o autorizațiune generală va abilita pe femei de a exercita profesiunea de avocat, prin care de altminteru femeia nu dispune de patrimoniul său; că, în genere, legiuitorul nostru din 1864 s'a arătat mai favorabil femeilor de cât codul Napoleon din 1804, femeia română are avantajul asupra femeii franceze, la această dată, d'a fi martor la actele stărei civile, d'a putea divorța prin consimțământ mutual, de a succede bărbatului ca văduvă săracă, de a se bucura de regimul de separațiune de bunuri, când convențiunea matrimonială tace, având româna o capacitate desăvârșită, pe când femeia franceză este în acest caz supusă regimului comunității, al cărui șef este bărbatul; că, pe de altă parte, textele din Constituțiunea noastră sunt redactate la masculin, precum art. 10: «toți românii sunt egali înaintea legii și datori să contribuie fără deosebire la dările și sarcinile publice», or nimeni n'a îndepărtat pe femei din beneficiul egal al legilor sau le-a scutit de plata foncierei, patentei, etc.; că de asemenea art. 7 din codul civil se exprimă astfel: «tot românul se va bucura de drepturile civile», ceea ce cuprinde evident și pe femei, că îndepărtarea din oficiu de judecări nu împiedică de a fi avocat: este tocmai situațiunea stagiarului; că jurisprudența fiind intermediară între textul rigid și evoluțiunea socială, adaptă textul legii la lumina cerințelor noi, acest rol fiind mai

în evidență când legea tace, tradițiunea ea singură nefiind decât haina prejudecății că, însă, principii moderne care slăbesc libertatea muncii, principii democratice, care nu fac deosebiri între profesii, pledează pentru accesul femeilor la barou, conchizând intimata la respingerea apelului;

Având în vedere că decanul avocaților în numele baroului, a cerut de asemenea respingerea apelului pe considerațiunile următoare: diferitele păreri și pro și contra, atât la diferite Curți de Apel cât și la diferite barouri, dovedesc că nu textul legii ne impune o părere, ci convingerea fiecăruia asupra problemei sociale, iar prejudecata asupra femeii avocat este de aceeași natură, ca prejudecata că sclavul nu poate fi om liber; or, ideile din timpul Fanarioților asupra rolului femeilor nu mai sunt aplicabile azi; nu se mai poate tolera azi niciun privilegiu, lipsit de criteriu în drept; trebuie înlăturat privilegiul masculin al inteligenței, al moralei, al aptitudinii și să recunoaștem că nu există un mijloc de distincțiune decât în selecțiunea ce ne-o dă libera concurență; că, pe de altă parte, regulile moderne de interpretare nu ne închid în textul legii ca într-o regulă scolastică, care cuprinde tot, ci ne inclină să vedem dacă libertatea noastră suferă vre-o restricțiune prin lege or legea neoprinde pe femei, ele sunt libere a intra în barou, unde vor aduce o notă mai umanitară;

Considerând că legea pentru organizarea Corpului de avocați din 12 Martie 1907 dispune că condițiunile de admisibilitate sunt următoarele: 1-a) a fi român sau naturalizat român; 2-a) a avea etatea de 21 ani împliniți; 3-a) a avea titlu de licențiat sau doctor în drept dela facultățile de drept din țară sau din străinătate.

Că nu se poate trage argument din redactarea legii la masculin, pentru a exclude pe femei, întrucât atât în Constituțiune cât și în codul civil, precum și în celelalte coduri sau legi, vom găsi texte cari, deși sunt redactate la masculin, cuprind incontestabil și pe femei; astfel, pentru a ne mărgini numai la câteva exemple art. 10 din Constituțiune: «toți românii sunt egali înaintea legilor»; art. 7 din codul civil: «tot românul se va bucura de drepturile civile»; art. 4 cod penal «vericere român va putea fi urmărit și judecat...»; legea interpretativă din 7 Aprilie 1910 zice că prin cuvântul «sătean» se înțelege și săteancă, etc.;

Că, de asemenea, legile de organizare ale ministerelor de Finance, de Domenii, de Industrie, de Interne, etc. deși redactate la masculin, n'au îndepărtat pe femei din diferite slujbe în acele ministere;

Că, pe de altă parte, nu se poate zice că legea a întrebuintat și expresiunea feminină de câte ori a înțeles a vorbi de femei, precum a făcut legea Poștelor sau legile asupra învățământului, fiindcă aceste legi, redactate tot la masculin, limitează drepturile femeii în anumite articole, fiindu-le aplicabile însă toate dispozițiunile generale; de exemplu: legea pentru serviciul telegrafo-poștal, admite pe femei numai ca impiegati auxiliari, dar femeile sunt supuse condițiunilor de admitere și diferitelor sancțiuni, redactate toate la masculin; legea asupra învățământului secundar și superior din 25 August 1901, art. 28, prevede pe profesoare și pe maestre pentru școlile secundare de fete, dar art. 31 zice: «pentru a ocupa postul de maestru, candidatul va trebui să fie român major, să fi satisfăcut legea de recutare (dacă este bărbat)» etc., ceea ce evidențiază că legiuitorul obișnuiește a se exprima la masculin, chiar atunci când vorbește special de femei;

Considerând că, în contra acestei argumentări pur formale a legii, s'a obiectat că, dacă legea redactată la

masculin ar cuprinde întotdeauna și pe femei, s'ar ajunge pe baza legilor a recunoaște femeilor toate drepturile și chiar cele politice și accesul în armată, magistratură, corpul electoral, Parlament; că, însă, această obiecțiune conține un raționament criticat de logica formală, fiindcă conchide dela particular la general, când zice: dacă oarecare legi la masculin cuprind și pe femei, deci toate legile la masculin cuprind și pe femei; acelaș raționament fiind deopotrivă criticabil și în logica materială, fiindcă conchide dela o capacitate mai mică la o capacitate mai mare, când zice: dacă femeia poate exercita o profesiune de interes public, cum este avocatura, femeia poate exercita toate funcțiunile publice, toate sarcinile publice;

Că, deci, dacă masculinul în lege nu este un argument decisiv, nu este mai puțin adevărat că forma legii la masculin nu este nici un argument exclusiv, cum s'a arătat mai sus;

Considerând că, făcând aplicațiunea aceleiași obiecțiuni la femeia-avocat, s'a zis că avocatul fiind chemat a îndeplini oficiul de judecător sau de procuror și legea de organizare a magistraturei cerând candidatului la magistratură exercițiul drepturilor politice, această împrejurare ar pune în evidență inadmisibilitatea înscrierii în barou a femeii;

Că, însă, nici această obiecțiune nu este fondată, întrucât dacă avocatul este volnic a complecta instanța de judecată, această datorie este numai de natura, iar nu de esența profesiunii de avocat, după cum o învederează situațiunea avocatului stagiar (art. 5 din legea avocaților);

Că, pe de altă parte, pentru a lumina înțelesul legii, apelanții au invocat mijloace externe de interpretare, decurgând din modul cum s'a alcătuit legile asupra baroului și din tradițiune; că astfel s'a susținut că legea din 1864 a fost inspirată din Franța, unde femeia nu era admisă în barou; că la 1907, când s'a votat ultima lege, erau în evidență două fapte importante: Congresul avocaților din Iași din 1906, care excludea pe femei și legea franceză din 1 Decembrie 1900, care acordă femeilor dreptul de a pleda; că tăcerea legii, mai ales când raportorul legii în parlament se pronunțase pentru excluderea femeii, n'ar putea fi interpretată decât în menținerea soluțiunei din 1864, soluțiune consacrată de Înalta Curte de Casație prin decizia No. 6 din 1915, în secțiuni unite, numai o lege nouă, cum s'a făcut în Franța, fiind în drept a realiza ceea ce cere printr-o creațiune a jurisprudenței;

Considerând că părerea raportorului unei legi, atunci când nici o discuțiune în parlament, nici o înrăurire aparentă în text, nu sunt în legătură cu ea, nu ne permite a conchide că această părere a raportorului a fost înșușită de legiuitor;

Că în ce privește tradițiunea, fără a căuta la Roma antică, mai exact elemente pentru ipoteze decât o adevărată documentațiune, altceva fiind actor în rem suam, altceva cogitor sau măcar procurator, este mai folositor a constata că, în diferite țări, femeia este admisă azi a profesa avocatura; că la noi ar fi tot atât de inutil a trege argument din tăcerea vechilor noastre legiuri, precum din moravurile de acum un veac, când știut este că la 1864 doctorii în drept erau foarte rari, chiar consilierii dela Înalta Curte nefiind toți titrați; că este însă indispensabil a constata că baroul de Ilfov deja la 1891 înscrie pe d-ra Sarmiza Bilescu, doctor în drept dela Paris, și că în ultimii 30 ani diferite barouri și Curți de apel au recunoscut dreptul femeii; Înalta Curte, ea însăși, neputând motiva părerea minorității, a dovedit însă importanța controversii, prin încheierea din 2 Martie 1915 a secțiunei I, când a

găsit cu cale a face aplicațiunea art. 20 a legii de organizare a Curței de Casație;

Că din aceste constatări rezultă atât o evoluțiune în moravuri, necesitățile sociale de azi urmând a fi tradițiunea de mâine, cât și fragilitatea, în speță, a argumentului tras din tradițiune, fiindcă tradițiunea însemnează o lungă comunitate de vederi, pe când, în speță, de când s'a pus problema, nu există decât o lungă controversă și nu importă vremea când nu se pune problema socială și deci când legiuitorul nu putea să o aibă în vedere;

Considerând, într'adevăr, că tradițiunea, chiar dacă ar fi, ar rezista cu greutate principiului general de drept, care stabilește că capacitatea este regula și incapacitatea excepțiunea;

Că legea avocaților neexcluzând pe femei, nu se poate creia această incapacitate pe cale de interpretare;

Că, în principiu, în dreptul nostru femeia majoră este capabilă ca femeie, incapacitatea rezultând din căsătorie nefiind motivată de natura femeii, ci de societatea matrimonială căreia legea i-a dat un șef; că în exercitarea profesiunii de avocat a femeii măritate, necesitate, necesitatea de a obține autorizațiunea maritală, nu este în principiu o împiedicare mai îngreunătoare pentru profesunea de avocat decât pentru exercițiul comerțului, puterea maritală neexercitându-se la fiecare act, ci o singură dată, la începerea comerțului;

Considerând că nu se poate întoarce argumentul care pune în principiu imposibilitatea de a creia incapacități prin interpretare, cu observațiunea că nu se poate prin jurisprudență, ci numai prin lege, abilita femeia la un oficiu, considerat alături vreme ca un oficiu viril, exemplul dat în Franța prin votarea unei legi fiind elocvent în sensul observațiunei;

Considerând că, fără de a reține legea franceză din 1 Decembrie 1900 ca un criteriu decisiv în speță, ci numai ca o soluțiune concordantă în problema etico-juridică, vom constata că ceea ce a preocupat pe legiuitorul francez n'a fost ideea învechită a oficiului viril, cât dificultatea, femeia intrând în barou, d'a se ști dacă ea va putea figura în complectarea instanței; că problema se pune, cum se pare, nu fiindcă în Franța avocatul stagiar care nu este înscris ar putea complecta instanța, întocmai ca la noi (art. 5), ci pentru motivul că în Franța nu există nici o lege cerând candidaților la magistratură exercițiul drepturilor politice, această condițiune rezultând numai din principiile generale de drept; că astfel ideea că femeia va putea judeca, idee privită cu îngrijorare manifestată, a fost îndepărtată prin desbaterile legii, iar această grijă s'a tradus în lege, care permitând femeii de a pleda, îi interzice dreptul de a face la nevoie oficiul de judecător;

Că, deci, din acest punct de vedere, legea franceză are un caracter interpretativ, cu toate că se exprimă ca o lege nouă: «a partir de la présente loi... etc.»

Că, la noi, o asemenea legiferare nu era indispensabilă, nu atât față de art. 5 al legii corpului de avocați, care împiedică pe stagiar de a complecta instanța, cât față de legea de organizare a magistraturei, care cere categoric candidaților exercițiul drepturilor politice;

Că, însfârșit, toată această chestiune este mai mult lăaturalnică și tranșază numai o controversă, care era posibilă în Franța, unde Curtea de Casație a validat, la 1876, o hotărâre dată de o instanță complectată printr'un avocat de 22 ani, atunci când legea franceză cere 25 ani pentru a fi judecător, a considerat, prin urmare, ca suficiente condițiunile cerute avocatului, iar

nu condițiunile cerute judecătorului atunci când avocatul completează instanța;

Că, prin urmare, efectul principal al legii franceze este de a elimina femeia-avocat din completarea instanței, iar lipsa unei legi la noi ar lăsa jurisprudenței tranșarea unei controverse puțin dăunătoare, femeia-avocat fiind îndepărtată chiar după trecerea stagiului, pentru a nu pune în discuțiune compunerea instanței;

Considerând, în ultim rând, din punct de vedere social, că s'a mai obiectat că orice profesiune care îndepărtează pe femei din căminul ei, o expune la promiscuitatea unei clientele și unei atmosfere, în mijlocul cărora se amestecă toate patimile, toate mizeriile, n'ar constitui pentru dânsa un ideal de dorit;

Că, însă, nu este vorba de idealul femeii, ci de un mijloc de existență pentru dânsa; nu este vorba de felul muncii ce trebuie să aleagă, ci de libertatea de a-și alege munca, spiritul democratic modern stabilind egalitatea față de muncă și dezvoltarea nestânjenită a tuturor însușirilor; că fata fără zestre, femeia fără avere, chiar căsătorită, chiar îndepărtată dela orice muncă prin sarcină și împedecată prin alăptare, se găsește, pe zi ce trece, și mai ales în urma acestui război, groaznic mănător de bărbați, pentru cea mai mare parte a vieții ei, obligată a munci pentru a trăi; că problema natalității și a educațiunii copiilor punându-se pentru toate profesiunile, această necesitate a dat naștere la școala celor mici și la grădinițele de copii; că femeia era comerciantă, ajută la industrie; în ultimele decenii, diplomele ce le-a câștigat precum și însușirile ei, a făcut din femei profesori, medici, etc.; că promiscuitatea barei nu este mai periculoasă pentru dânsa decât aceia care o răsește azi la spital, la școale, la minister, la uzină, la ateliere și magazine; că nu poate fi vorba, în teorie, de succesul în profesiune, (cu toate că femeia în drept a adus deja roade frumoase, precum în Franța d-ra Jeanne Chauvin, care și-a legat numele, alături de alții, de cea mai importantă modificare timp de un secol în regimul matrimonial, legea din 1907, asupra bunurilor rezervate, inspirată din noul cod civil german din 1900); experiența va limita procesele potrivite cu însușirile speciale ale femeii și va îndreptăți utilitatea socială, profesiunea menținând numai elementele care vor dovedi puterea lor de adaptațiune; că evoluțiunea a înclucabilă a legii civile, tinzând la extinderea dreptului femeii și impunându-i o responsabilitate corespunzătoare cu mărirea dreptului, practica științei juridice o va găsi pregătită și mai mult pentru exercițiul drepturilor ei viitoare;

Considerând că, pe temeiul acestor considerațiuni, intimată justificând de altminteralea că a îndeplinit toate celelalte condițiuni cerute de legea corpului de avocați, apelul făcut se găsește nefondat și cătă a fi respins, confirmându-se deciziunea No. 377.919 a consiliului de disciplină al baroului de Ilfov.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier Pherechide, Curtea, respinge apelul.

(ss) N. C. Schina; Gr. Pherekyde; I. Manu; Gr. Conduratu; M. Mesgos;

Grefier (s) Seligeanu.

NOTĂ. — Problema dedusă în judecata Curței de apel București, ca și soluțiunea ce i s'a dat, câștigă de rândul acesta o însemnătate deosebită. Dacă această deciziune se confirmă de Curtea supremă, campania pentru revendicările femeilor în domeniul dreptului înscrie la activul ei o victorie. Trebuie socotit aportul pe care l va pune în sprijinul cauzei femeile admise la exercițiul profesiunii de avocat, cum și influența ce o ase-

menea situațiune nouă o va avea în spiritele bine intenționate și în opinia publică. Ca puteri noi, campania își înlesnește drumul în vederea murei reforme pentru înlăturarea inferiorității femeilor în dreptul public și a incapacității lor de drept civil.

La noi, unde spiritul democratic domină aproape întreaga manifestare politică, această reformă fie pentru totalitatea revendicărilor, fie numai pentru o parte din ele deocamdată, găsește un teren destul de favorabil. Se știe că instituțiunile din codul nostru civil privitoare la femeia măritată se diferențiază, în folosul ei, de cele ale codului Napoleon; pe terenul dreptului public, s'a permis de curând femeilor accesul consiliilor comunale, după ce prin legi datând de mulți ani înainte de război, ele au fost primite ca funcționare în ministere și alte servicii publice.

Până în prezent, în țara noastră, le-a fost interzis femeilor, pe cale de interpretare însă, exercițiul profesiunii de avocat. Spre deosebire de Franța, unde Consiliul ordinului se opunea la admiterea lor, interdicțiunea a fost decisă în România de instanțele judecătorești, ultimul cuvânt fiind al Curței de Casație, care în mod constant până în anul 1915, când controversa a fost discutată în secții-unite, și-a menținut punctul său de vedere în sensul negativei.

Este de reținut, de asemenea, că, pe când în Franța a trebuit să intervină o lege, care are mai mult caracter interpretativ (legea din 1 decembrie 1900), pentru a curma o stare de fapt dăunătoare principiului de libertate, la noi, deși o lege nouă este edictată pentru organizarea corpului de avocați, în anul 1907, nu se spune nimic în ea despre admiterea femeii ca avocat, nu se spune însă nici un cuvânt contra acestei admiteri.

Dacă în Franța legea din 1900 a ținut să consacre ideea că magistratura, spre deosebire de barou, ar fi considerată ca un oficiu viril, interzicând femeii-avocat de a completa instanța, în țara la noi, unde legea organizării judecătorești cere magistratului exercițiul drepturilor publice, nu poate exista temere că femeia admisă ca avocat ar fi primită să îndeplinească oficiul de magistrat.

În drept strict, incapacitatea, care este excepțiunea, nu poate fi presupusă. Incapacitatea primitivă a femeii, din cauza sexului, a dispărut în sistemul dreptului modern, prin dezvoltarea firească a instituțiunilor civile.

Singura incapacitate care a rămas, a femeii măritate, este efectul necesar al autorității maritale. Când asociația conjugală se desface, văduva redobândește capacitatea ce o avea ca nemăritată, adică aceiași capacitate ca și reprezentantul sexului tare.

Din punctul de vedere al dreptului civil, femeia măritată va trebui autorizată de soț pentru a-și exercita profesiunea de avocat, ceea ce știm, de altfel, că nu se întâmplă în fapt în cazul femeii măritate care este profesoară, funcționară publică, consilieră comunală, sau chiar artistă, afară numai de o autorizare tacită.

Pe de altă parte, femeia, care este lipsită azi de aproape toate drepturile având un caracter politic, nu le-ar putea căpăta numai prin faptul admiterii ei în corpul de avocați, căci fiind româncă fără drepturi politice, situațiunea ei de inferioritate sub acest raport rămâne neschimbată, cum este astăzi situațiunea femeii profesoară, funcționară publică,

medic—expert în justiție, consilieră comunală. Pentru acest motiv femeia-avocat nu va putea com-
plecta instanța, ca judecător sau procuror, ceea ce
o egalează cu avocatul-stagiar, căruia îi este in-
terzis, după legea corpului (art. 5), să facă oficiul
de magistrat, deși are toate drepturile avocatului,
deci și deplinătatea drepturilor politice.

Astfel stând, în linii generale, controversa în
drept, Înalta Curte de Casație s'a raliat totuși până
azi la părerea contrarie. În lipsa unui text de legi
categoric, deci în fața tăcerii legii, interpretul s'a
mulțumit să facă deducțiuni din constatări discu-
tabile. Logica judiciară poate da, firește, «con-
strucțiuni geometrice» remarcabile, poate impune
o jurisprudență împotriva evoluțiunii evidente a
unui așezământ de drept, după cum ideile a priori
pot încă servi argumente menite să descopere
«voința legiuitorului», despre care s'a zis că uneori
este inexistentă; cadrul problemei de care ne
ocupăm este însă mai larg și reclamă o altă exa-
minare. O examinare care să aibă în vedere uti-
litatea practică, interesul social, ca să nu se con-
teste azi femeilor libertatea de a-și alege felul
muncei lor, mai ales când, ca în cazul de față un
e invoacă un text protivaic și întregul sistem al
legiuirilor noastre compliaeste, în favoarea tezei
afirmative, lacuna legii speciale.

Deciziunea Curții de apel București îmbrățișează
chestiunea în întregul ei, Argumentele de text, de
tradițiune și de jurisprudență, ca și cele trase din
compararea legislațiunii noastre cu cea franceză
în această materie, toate sunt examinate de Curte
cu îngrijirea ce comportă un asemenea subiect.
Deciziunea analizează și argumentele de ordin so-
cial, cum și pe cele de ordin mai restrâns familial,
pe care părțile le-au adus în discuție.

Fără să se depărteze de metoda logică în inter-
pretarea textelor ce au făcut obiectul discuțiilor,
redactorul acestei importante deciziuni a ținut seama
că interpretul este îndatorat să aprecieze și să
judece legile, prin critică, și să le aplice în măsura
utilității lor.

Principiile de drept, într'adevăr, n'au fixitatea
axiomelor matematice sau legilor fizice. Dreptul,
produs social, este «mobil ca viața și ca opiniunea
omenească». Viața nu așteaptă; gândirea juridică
trebuie să o urmeze, spunea un învățat jurist la
mijlocul secolului trecut.

Interpretul de azi se găsește în fața a două ce-
rinți ale științei de drept: una, că legea trebuie
adaptată la nevoia socială; a doua, că instituțiile
juridice trebuiesc studiate nu numai în lege, dar
încă și în aspectul lor economic și social. De aci
datoria interpretului de a tempera, în genere, me-
toda logică prin considerațiuni de utilitate și de
echitate — cum se exprimă Planiol — mai ales în
cazurile în cari nu are de aplicat un text prea ca-
tegoric. Procedul vechiu de analiză a voinței le-
giuitorului ar trebui să facă loc, în aceste cazuri,
metodei prin care să se găsească soluțiunea cea
mai folositoare, conform intențiunii «ce legiuitorul
ar fi presupus că are, dacă ar fi făcut legea în mo-
mentul când este aplicată», după formula presiden-
tului Casației franceze, Ballot-Beaupré.

În cazul nostru, Curtea de Apel din București a
constatat că nu există text categoric în legea or-
ganică a Corpului de avocați, care să îndrituească
soluțiunea cerută de apelanți. Și dacă un aseme-
nea text nu înfințează mai poate avea vre-un efect
practic părerea raportorului? De sigur nu. Opi-
niunea raportorului nefiind cristalizată, în nicio

dispozițiune, oricât de vagă sau îndoioasă, a legii,
rămâne o simplă opiniune izolată, străină de ches-
tiune și nu poate preocupa pe interpret. Nu este
vorba să se aducă vre-o atingere respectului cu-
venit legii scrise nici să se substituie autorității ei
părerea personală a judecătorului, — acesta este
dator să aplice legea. Dar când legea tăce ori nu
oprește, libertatea interpretului este mai mare: ro-
lul său egalează aproape pe acela al legiuitorului.

Ce ar face legiuitorul de azi când ar fi chemat
să rezolve direct chestiunea, în ipoteza că legea
nu a statuat? Interpretul conchide, prin deciziu-
nea de mai sus, că legiuitorul nu are cuvânt să
ne opună la admiterea femeii ca avocat, nu numai
pentru că spiritul timpului, impulsivitatea vieții prac-
tice, ideile cari dirig astăzi opiniunea publică din
omenire reclamă libertatea pentru oricine de a-și
alege felul muncii, profesiunea, dar pentru că din
alte legi pozitive, ca și din spiritul general al le-
gilor, rezultă că femeia este actualmente primită
să fie profesoară, funcționară la autorități publice,
membră în consiliile comunale, expertă, ca medic,
în justiție.

Terminăm aci, cu părere de rău, comentarea in-
teresantei deciziuni. Spațiul restrâns al revistei ne
împiedică de a pune în evidență justa apreciere
făcută de Curte și asupra celorlalte obiecțiuni des-
voltate de apelanți în sprijinul tezei contrare.

Nu putem ști care va fi hotărârea Înaltei Curți
de Casație, chemată să se pronunțe încă odată a-
pra acestei probleme. O așteptăm însă cu toată
încrederea.

ION ROIU.

CURTEA DE APPEL IAȘI, SECȚIA II-a

Audiența dela 3 Martie 1920

Președinția d-lui D. VOLANSCHI, Președinte

Emil Cernătescu și alți avocați din Iași cu D-ra Laurenția Ionescu
Decizia civilă No. 2

Avocat.—Femeie.—Dacă femeia, având titlurile
cerute de lege, poate fi înscrisă ca avocat în
Barou? Legea Corpului de avocați din 1864 și
1907, art. 1.

Femeia nu poate fi admisă să fie înscrisă ca
avocat în Barou).

Curtea deliberând,

Având în vedere apelul făcut de d-nii avocați Em.
Cernătescu, C. V. C. Faur, D. Longinescu, Th. Mavro-
mati, V. Tufescu, N. Gh. Racoviță, N. Ștefănescu, O.
Beceanu, C. Marino, Em. I. Jellea și Petru Carp, în
contra procesului verbal din 27 Noembrie 1919 al con-
siliului de disciplină al Baroului de Iași, prin care s'a
admis înscrierea d-soarei Laurenția Ionescu ca avocat
stagiar în acest barou;

Având în vedere că la 1864, când s'a legiferat pen-
tru întâia dată asupra exercițiului profesiei de ad-
vocat, legiuitorul după concepțiunea socială dominantă
atunci, n'a înțeles să confere dreptul la exercițiul ace-
stei profesii de cât bărbaților; că legea a fost luată
din Franța unde aceeași concepțiune (E. Garsonnet, I,
ed. II, No. 258); că dacă legiuitorul român ar fi voit
să inoveze — ar fi declarat aceasta printr'un text po-
zitiv de lege;

În Franța s'acordat femeii dreptul de avocat, prin
legea specială din 1900;

1) În ultimul moment aflăm că, în urma opoziției făcute, și
Curtea de apel Iași a admis înscrierea domnișoarei Laurenția Io-
nescu, ca avocat în Baroul de Iași.
N. R.

În 1907 când s'a modificat legea pentru organizarea corpului de avocați prin raportul care a însoțit proiectul de lege, se arată clar că nu s'a prevăzut dreptul pentru femei de a exercita profesiunea de avocat, pentru motive anume indicate;

Din acest document rezultă în mod neîndoios intențiunea legiuitorului de a exclude pe femei dela exercițiul profesiei de avocat;

Având în vedere că legea pentru organizarea judecătorească permite în anumite cazuri ca avocații să poată îndeplini oficiul de judecător; (art. 17 și 31); că legiuitorul care nu admite ca femeia să îndeplinească acest oficiu, când a conferit fără nici o distincție acest drept avocaților, a înțeles că legea pentru organizarea corpului de avocați nu acordă femeii dreptul de a fi avocat, *că această interpretare legislativă e hotărâtoare pentru rezolvirea în sens negativ a chestiunii femeii avocat;*

Având în vedere că jurisprudența poate, ținând seamă de transformările vieții juridice a societății, să creeze reguli noi de drept, care să umple lacunele legii sau să le completeze, cu condiția numai să nu contrazică legea; că, prin urmare, nu e posibil ca sub motiv de interpretare să se treacă dincolo de lege, și să se creeze drepturi pe care legea a înțeles să nu le admită; ceeace s'ar întâmpla dacă s'ar recunoaște femeii dreptul de a fi înscrisă în barou;

Având în vedere că apelul făcut de d-nii avocați E. Cernătescu, C. V. C. Faur, D. Longinescu, Th. Mavromati, V. Tufescu, N. Gh. Racoviță, N. Ștefănescu, Otto Beceanu, C. Marino, Em. I. Jellea și P. Carp, fiind întemeiat, urmează a fi admis și în consecință a se reforma decizia baroului din Iași și a se respinge cererea d-soarei Laurenția Ionescu de a fi înscrisă în acest barou ca avocat stagiar;

Pentru aceste motive redactate de d. președinte Dimitrie Volanschi, Curtea în majoritate, admite apelul etc. (ss) *Dimitrie Volanschi, Iulian Teodorescu, I. Stănescu-Buzău.* Grefier (s) *Al. Vasiliu.*

Osebită părere.

Asupra motivului de fond al apelului că legea pentru organizarea corpului de avocați exclude pe femei la exercițiul funcțiunii de avocat;

Având în vedere că prin art. 1 din legea pentru organizarea corpului de avocați se cer următoarele trei condițiuni pentru exercitarea profesiei de avocat:

- 1) Să fie român sau naturalizat român;
- 2) Să aibă etatea 21 ani împliniți;
- 3) Să aibă titlul de licențiat sau doctor în drept dela facultățile de drept din țară sau din străinătate;

Considerând că după cum rezultă din textul de lege citat termenii lui sunt generali și nu fac nicio deosebire de sex; că masculul de care se servește acest text, este general și cuprinde atât pe bărbați cât și pe femei, ceeace se vede și din termenii întrebuițați de Constituție, precum și de celelalte legiuri civile și penale; că acelaș text ocupându-se mai departe de incapacități și incompatibilități nu vorbește nicăeri de incapacitatea și incompatibilitatea femeii de a profesa avocatura; că dacă legiuitorul ar fi voit să excludă pe femei, ar fi declarat în mod formal, și din moment ce n-a spus-o, incapacitățile nu se pot creea pe cale de interpretare, ele fiind de drept strict;

Considerând că dacă termenii legii nu îndrituiesc la excluderea femeii dela exercitarea acestui drept, nu se poate recurge cu succes nici la spiritul ei, nici la spiritul vechilor noastre legiuri, în lipsă de un text formal, nici a legii din 1864 care a fost reprodus prin legea actuală din 1907 cu oarecare modificări, nu se pot invoca în sprijinul negării acestui drept; că codul Caragea care exclude pe femei dela exercițiul drepturilor politice, dela slujbe publice precum și acele de a

fi judecător, cărmuitorul obștești, preoți, art. 1 și 2 n'o îndepărtează dela exercițiul avocaturii—; codul Calimach în Moldova, deasemenea nu vorbește nicăeri prin nici un paragraf, de a fi vechil sau a avea împuterniciri în alte soiuri de cărmuiri a treburilor streine, (art. 1347); că, în fine, nici în legea din 1864 nu găsim nici o dispoziție care să aducă vre un argument sau lumină în contra exercitării acestui drept al femeii; că, dar, nu se poate zice că spiritul legiuirii noastre, care trebuie să reflecteze nu numai intențiunea legiuitorului dar și moravurile și tradiția pământească, aduce vre-o contribuțiune în sensul tezei susținută de apelanți; că nu trebuie pentru aceasta să ne raportăm la vechiul drept francez, și la legea care a servit de model legiuitorului nostru din 1864, căci la acea epocă aveam și noi obiceiurile și tradiția noastră, căci nu creiam pentru femeii incapacități sau incompatibilități, decât acele anume declarate și expuse mai sus;

Considerând că incapacitatea femeii, de a exercita profesiunea de avocat, neputând rezulta din spiritul însuși al legii, urmează să se examineze dacă recunoașterea acestui drept, nu e în contradicție cu izvoarele legii din 1907, și cu spiritul general care guvernează legislația noastră civilă; că, în asemenea ordine de idei, argumentele trase de apelanți, din raportul comitetului delegaților Camerei, cu ocazia votării legii, că proiectul nu prevede pentru femeii dreptul de a fi avocat—și din legea de organizare judecătorească care conferă, în anumite împrejurări, avocaților dreptul de a îndeplini oficiul de judecător sau procuror, oficii ce o femeie nu le poate îndeplini, intru cât ea nu are exercițiul drepturilor politice,—nu pot rezista unei analize imparțiale;

Că, în ce privește prima obiecțiune, expunerea de motive a legii, care trebuie să oglindească întreaga economie a ei, nu pomeneste nimic de această chestiune. Singur raportul comitetului delegaților, afirmă că proiectul nu prevede pentru femeii dreptul de a fi avocat.—Această afirmare însă a rămas o părere ca simplu deziderat, căci legea trece asupra ei cu ocazia votării; și n'ar fi fost nimic mai simplu decât să fie votat de adunările legiuitoare, dacă o admiteau;

Că, în asemenea situațiune a legii, și cum asemenea raport nu are nu numai puterea obligatoare, dar nici nu poate forma o sorginte sigură de interpretare a legii, argumentul tras din raport, trebuie înlăturat; că nu mai puțin și raționamentul bazat pe legea de organizare judecătorească e lipsit de temelie, căci avocatul e chemat a îndeplini oficiul de judecător numai întâmplător, și în asemenea împrejurări femeia-avocat poate intra în categoria avocaților bărbați, cum sunt stagiarul sau cei ce n'au încă vrăsta de a fi magistrat după legea de organizare judecătorească, ca mai mare decât cea de 21 ani cerută de legea Corpului de avocați, care de asemenea nu pot fi luați de pe lista avocaților, spre a îndeplini funcțiunea de judecător ori procuror; că, dar, nu se poate impune femeii, o condițiune neprevăzută de legea Corpului de avocați, singura competentă de a regula condițiunile de exercitare a acestei profesii;

Considerând că astfel fiind incapacitatea femeii de a fi avocat, neresultând din nici un text formal al legii Corpului de avocați, și cum capacitatea e regula, iar incapacitatea excepțiunea, întimata se găsește în condițiunile cerute de art. 1 din legea pentru organizarea Corpului de avocați, spre a exercita profesiunea de avocat, ea fiind de naționalitate română, majoră și posedând diploma de licență în drept de la Facultatea de drept din Iași.

Pentru aceste motive, suntem de părere a se respinge apelul ca neîntemeiat.

(ss) *C. N. Buzdugan, C. Vărgolici.*